

Seniorilehti

SUOMEN SENIORILIIKE Arvokkaan vanhenemisen puolesta

Itella Green

1
2023

VALTAKUNNALLINEN, PUOLUEISIIN JA USKONNOLLISIIN YHTEISÖIHIN SITOUTUMATON ASiantuntijalehti

senioriliike.fi

- 5 Ikäväki nousee barrikadeille! 8 Oma tupa, oma lupa 10 Vaalituuli puhalttaa myötäisesti eläkeläisille 14 Omaishoidosta ja digitalisaatiosta

3

SENIORILIIKKEEN
VAATIMUKSET
UUDELLE HALLITUKSELLE

ELÄKKEIDEN KORJAUKSET
TALouden KÄÄNTEEN
MOOTTOREIKSI

LIIKUNTA JA YHDESSÄOLOA

Yhdessä tekeminen omien voimien ja halujen mukaisesti antaa roimasti energiaa.

Liity
jäseneksi:
senioriliike.fi!

Reijo Vuorento
Suomen Senioriliikkeen
puheenjohtaja

Vaalit ratkaisevat – äänestä!”

Vaalien läheisyyden huomaa- media ja puolueet aktivoituvat esittämään ratkaisujaan osin kriisitun- nelmissa. Taloudessa runsaasti epävarmuutta- jul- kista taloutta pitäisi tasapainottaa.

Eurooppalaisessa vertailussa pärjäämme resurssien osalta kohtuullisesti lähes kaikissa muissa toiminnoissa paitsi Sote palveluissa. Päästäksemme Ruotsin tasolle tarvitsimme terveydenhuoltoon heti lisää runsaat 2 miljardia ja vanhuspalveluihin noin 1,5 miljardia euroa.

Eroa ei kurota umpeen pelkästään toimintaa tehostamalla. Tarvitaan lisäresursseja.

Tämä on välttämätöntä, sillä tilanne nyt on osin kaoot- tinen. Vanhuksia on heitteillä kodeissaan, henkilökuntaa ei saada, omaishoitajat uupuvat. Sairaalat täyttyvät päi- vystyspotilaista, kun osassa maata perusterveydenhuolto ei toimi.

Erikoissairaanhoidoa syytetään kustannusten kasvusta, vaikka hädässä oleva ihminen ei useinkaan muualle pääse. Todellisuudessa parjattu erikoissairaanhoidokin tulee toi- meen Pohjolan pienimmin resurssein ja samalla lähes par- hain tuloksin. Hoitojonot ja -velka kasvavat.

Samalla monet Hyvinvointialueet aloittavat toimintan- sa jo valmiiksi alijäämäisinä tarpeisiin nähden. Haastet- ta on myös siinä, että alueen asukkaat eivät enää itse voi vaikuttaa siihen, kuinka paljon sote toimintoihin halutaan panostaa laskennallisten tarpeiden lisäksi. Se ymmärrys on siirretty valtion keskushallintoon. Löytyykö sitä tilan- teessa, jossa valtion talous on merkittävästi alijäämäinen ja myös puolustusvoimat, poliisi ja vaikkapa rajavartiolaitos

tarvitsevat lisäpanostuksia?

Myöskään opetuksesta ei kuulemma tingitä, ovat puo- lueet linjanneet, vaikka sote toimintojen kysyntä kasvaa merkittävästi samalla kun koulutuspalvelujen ja varhais- kasvatuksen kysyntä pienenee.

Henkiseen pääomaan on toki investoitava, mutta se ei saa olla syy ikääntyneiden ja muiden runsaasti sote palve- luja käyttävien syrjinnälle.

Myös Senioriliike on haasteiden edessä. Liikkeen uusi hallitus on linjannut kolme keskeistä teemaa tulevalle hal- lituskaudelle- palvelut, toimeentulo ja osallisuus.

Palveluresurssit on vihdoin saatettava pohjoismaiselle tasolle. Hoiva- ja hoito tarvitsee jatkossa nykyistä enem- män käsipareja, vaikka uutta teknologiaa otetaan käyt- töön. Sote alan palkkatasoa ja arvostusta on pikaisesti ko- hennettava. Omaishoitajien tilannetta tulee voimakkaasti helpottaa muun muassa verotuksen keinoin. Maksut ja omavastuut kohtuullistettava. Asumispalveluja monipuo- listettava.

Palkansaaajien ja eläkkeensaajien verotus yhtenäistettä- vä. Eläkeläisköyhyyteen puututtava kovin ottein ja asetet- tava selvä ohjelma sen poistamiseksi hallituskaudella mm. korottamalla pienimpiä eläkkeitä.

Seniorien potentiaalia niin työelämässä kuin muutoin- kin yhteiskunnassa on parannettava. Ikäihmiset ovat val- miit osallistumaan yhteisiin talkoisiin kansakuntamme menestyksen varmistamiseksi. Siihen on nyt vihdoin luo- tava riittävät edellytykset ja poistettava tarpeettomat es- teet.

Turvallista Arkea Tarja Ahlman

Muistisairaanhoido - Kotikuntoutus
Kotisairaanhoido - Kotipalvelu
Saattohoito

p. 040 779 1731
tarja.ahlman@gmail.com
www.turvallistaarkea.fi

LUKIJALTA

Eläkkeensaajat juonittelun kohteena

Eläkkeiden irtikytkentä ansiokehi- tyksestä ei näytä riittäneen poliit- tiselle ja talouseliitille. Nyt kyseen- alaistetaan indeksikorvausta. Asialla näyttävät olevan kulisseyssä toimivat todelliset vallanpitäjät.

Teemu Muhonen avasi pelin (HS 11.12.22). Vastakkain pannaan valtion budjetin säästötarpeet ja eläkemeno- jen kasvu indeksikorotuksen johdos- ta. Kysymyshän on kahdesta eri asiasta. Eläkkeitä ei makseta valtion budjetis- ta. Indeksikorotus voidaan haluttaes- sa maksaa kertyneistä 250 miljardin ra- hastopääoman vuosittaisesta tuotosta, joka lienee 10-17 miljardin euron tasolla.

Eläkkeiden indeksikorotus ylläpitää kysynnän kasvua, kun samaan aikaan työansioden ostovoima mahdollisesti heikkenee.

Muhonen toteaa, että korotuksista palautuu julkiseen kassaan verotuloi- na iso potti. Tähän voi lisätä, että tämä, arviolta kolmasosa indeksikorotukses- ta on lisätuloa valtiolle, jota se ei sai- si ilman eläketarkistusta, josta se ei itse maksa mitään. Siis indeksikorotus toi- mii talouden tasapainotuksen välinee- nä.

Muhonen on huolissaan siitä, että eläkejärjestelmän maksajat eli palkan- saajat eivät hintojen noustessa ole lä- heskään yhtä suojaussuhteessa kuin

eläkeläiset. Tämä taktinen vastakkain asettelu jättää huomiotta sen, että ny- kyiset palkansaajat ovat tulevia eläk- keensaajia ja järjestelyssä on kysymys sukupolvien välisestä solidaarisuudes- ta. Se jättää huomiotta myös sen, että mainitut väestöryhmät elävät eri todel- lisuudessa. Palkansaajien voivat vaatia asianmukaiset palkankorotukset jopa lakkoa käyttäen. Eläkeläiset ovat edus- kunnan vallan alla ilman vastaavia pai- nostuskeinoja. Se ei myöskään huomioi sitä, että eläke on tunnustettu palkan- saajan vanhuuden varalle perustuslail- liseksi oikeudeksi, johon kajoamises- sa kajotaan palkansaajan perustuslain suomiin oikeuksiin.

Muhonen rohkaisee eduskuntaa har- kitsemaan eläkeindeksiin puuttumis- ta muistuttamalla Aleksander Stubbin hallituksen leikanneen sääntömääräistä korotusta alle puoleen sen suuruudes- ta (yli 1:stä 0,4 %:iin). Hän toteaa myös indeksikorotuksen tuovan yli 5000 eu- ron eläkkeisiin noin 340 euron lisän. Tätä käytetään argumenttina koko in- deksikorotusta vastaan. Tämä keskuste- lu nostaa esiin kysymyksen eläkekaton säätämisestä. Senkin eduskunta pystyi- si tekemään, mutta nyt halutaankin nos- taa esille kaikkien eläkkeensaajien eläk- keiden pienentämistä.

Muhonen esittää ns. eläkejarrua, jo-

ka leikkaisi indeksikorotusta, jos eläke- järjestelmän rahoitustasapaino horjuu. Vastaavasti korotukset kasvaisivat, jos näkymät kääntyisivät odotettua kirk- kaammiksi. Tästä voi tuoreeltaan tode- ta, että yksikään eläkelaitos ei ole ollut huolestunut järjestelmän tasapainon horjumisesta. Työllisyys on korkea ja sijoitustuotot ovat olleet huipputasoa. Ajatukselle ei siis ole tilaa tässä tilan- teessa.

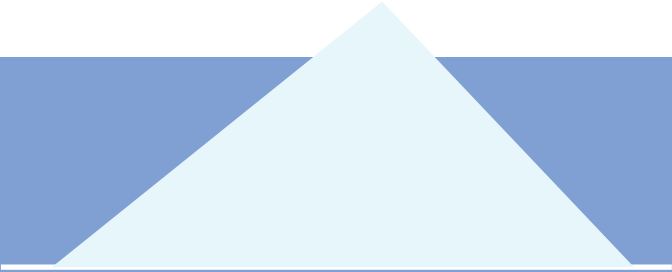
”Näkymien kääntymisessä odotettua kirkkaammiksi” on täysin spekulatiivi- nen elementti. Kuka arvio sen, mikä on oikea odotustaso? Mihin informaatioon perustetaan lopultakin kyseinen arvio? Näin sumuiselle eläketarkistusten tule- vaisuudelle ei ole perustaa. Koko ehdo- tuksen esittäminen on tärkeä viesti sii- tä, mitä kulissien takana suunnitellaan. Kirjoittaja näyttää olevan siitä perillä ja katsoo tehtäväkseen aloittaa mielipide- muokkauksen asiasta.

Mitä eläkkeensaajajärjestöt teke- vät? Vaalien alla mikään puolue ei us- kalla ottaa asiaa esiin indeksin heiken- tämismahdollisuutta. Vaalien jälkeen asia tulee aivan varmasti poliittiselle agendalle. Äänestäjien olisi hyvä sitoa eduskuntaehdokkaiden kantoja jo kam- panjan aikana.

VEIKKO RÄNTILÄ

Tampere

senioriliike.fi

Senioreita on 20 – 25% väestöstä. Seniorien on erittäin tärkeää käyttää äänioikeuttaan eduskuntavaaleissa. Vain siten voi vaikuttaa. Äänestä sellaista ehdokasta, jolla on kokemusta, osaamista ja näyttöä ikäihmisten elämäntilanteesta ja tarpeista.

SIRKKA-LIISA KIVELÄ
professori emerita

LUKIJALTA

Saanko vanheta suomeksi?

Lain mukaan Suomessa pitää saada palvelua omalla kielellä. Väitöskirjassaan todettiin, että vaasalainen ruotsinkielinen paraneekin helpommin ruotsinkielisessä sairaalassa. Mutta erittäin arka ja vaiettu asia on vierasmaalaisten keino kielitaito vanhustenhoidossa. Jos alat kysellä asiasta, syyllistyt vihapuheeseen!

Muista kulttuureista tulevilla vanhushoitajilla on usein hyvä ominaisuus. Heitä on opetettu arvostamaan ja kunnioittamaan ikäihmisiä ja näiden elämäkokemusta. Siinä olisi suomalaisilla oppimista!

Mutta he eivät tunne asioita, joista ikäihmiset puhuvat. Jopa joulupukki, hiihtäminen, juhannusauna, sota-aika ja jälleenrakennuksen kausi ovat heille outoja. He eivät tunne Kekkonen, Lehtinen tai Heikki Kinnunen, eivät Ladaa, lama-aikaa tai joululauluja. Siksi hoidettavaa ehkä kuunnellaan mutta ei ymmärretä. Suomalaisia valmennetaan ulkomaiden kohtaamiseen, mutta koulutetaan muun kielisiä suomalaisen kohtaamiseen? Avi on kiinnostunut mm. Tampereella huomiota työntekijöiden huonoon kielitaitoon, mutta vain siksi, että raportit on vaikea tehdä suomen kielellä. Entäs hoivattavien kanssa keskustelu?

Ikäihmisen haurastuva muisti säilyttää vanhat asiat ja nuoruutta on muutenkin mukava muistella. Iäkkäillä on myös oman seudun murre usein arkikäytössä, eikä se aina ole samaa kuin hoitoalan oppilaitosten yleissuomi. Läheinen omainen joutui usein kysymään meiltä: ”Kuka se oli? Mitä se puhui?” Ja kuitenkin puheena olivat tärkeät asiat ruokailusta lääkkeisiin. Karmivien tapaus, jolloin kaksi venäläistä hoitajaa jutteli keskenään omaa kieltään hoivattavan huoneessa. Omaisemme kauhistui. ”Joko Neuvostoliitto on valloittanut Suomen?!” Hän oli elänyt lapsuutensa Helsingin pommituksissa.

Pelotti jättää yli 90-vuotias yksin hoivakotiin, jonka noin 30:stä lähihoitajasta vain kaksi oli suomalaisia. Joku maahanmuuttajista puhui hyvää suomea, useimmat yllättävän keino kieltä. Yritimme käydä usein katsomassa ja Yle 1:n vanhat suomalaiset elokuvat olivat kultakin arvokkaampia äidinkielen kuulemisessa. Mutta dementoitunut vanhuksemme luuli silti välillä olevansa ulkomailla hoidossa. Hoivahenkilökunnan enemmistö oli Filippiineiltä.

Ikäihmisen täytyy tulla ymmärretyksi ja voida ymmärtää muiden puhetta. Tavat, sanonnat ja perinteet ovat tärkeitä. Jos keskustelu henkilökunnan kanssa jää tasolle ”homenta, nukku hyvin?”, kapeneekin varsin vuodepotilaan elämänlaatu liikaa. Uhkana on yksinäisyys. Afrikkalainen, filippiiniläinen, venäläinen tai arabi ei tunne suomalaisen vanhuksen elämäntilannetta. Tänään ei enää lauleteta vanhuksia eikä heitä koota yhteen muistelemaan vanhoja aikoja. Joskus vapaaehtoinen auttaja saattaa ottaa vastuulleen tämän tärkeän mielenterveystyön.

Mutta yritäpä ottaa asia puheeksi! Sinut taklataan näppärästi moitteilla vihapuheesta ja yhdenvertaisuustajun puutteesta. Kyseessä on kuitenkin ikäihmisten hoito, ei vanhusvarastointi. Se on muutenkin ruuan tunkemista suuhun ja vaipanvaihtoa. Eläintenhoitajankin täytyy tuntea hoidettavansa tavat, ominaisuudet, käyttökulttuurin, vaistot ja pelot. Vanhustenhoitajalta ei sitä vaadita. Kuitenkin ikäihmisellä on oikeus tulla hoivatuksi hänen omalla kielellään. Sitä kutsutaan sivistysmaissa ihmisoikeudeksi.

JEREMIAS NOTKO

TURVALLISUUTEEN KUULUVAT MYÖS SOTEPALVELUT

Suomi on tunnetusti huolehtinut erinomaisesti ulkoisesta turvallisuudesta. Sotilaallinen suorituskyky on arvioitu yhdeksi Euroopan parhaimmista suhteissa väkilukuun, hävittäjähankinnat ja Nato-prosessiin liittyvät turvatakuut sekä runsaat korotukset puolustusbudjettiin varmistavat osaltaan sotilaallista turvallisuuttamme pitkälle tulevaisuuteen.

Viime aikoina media on varsin näkyvästi uutisoinut katuväkivallasta kansalaisten arkiturvallisuutta uhkaavana ilmiönä. Varsinkin nuorten tekemien rikosten herättämä huoli yleisestä turvallisuudesta on noussut otsikoihin ja sillä arvioidaan olevan yhteys lisääntyneisiin nuorten mielenterveysongelmiin. Massanuksesta tai muista mielenterveyden ongelmista kärsivien hoitojonot ovat liian pitkiä ja tämä heikentää paitsi asianomaisten myös muiden turvallisuutta. Myös varusmiespalveluksensa keskeyttäneiden määrä mielenterveysystistä on kasvussa, minkä nähdään olevan seurausta nuorten pahoinvoinnin lisääntymisestä yhteiskunnassa. Ihmisten kokemaan turvallisuuteen kuuluvat olennaisesti terveyden-hoitoon kuuluvien palvelujen toimivuus.

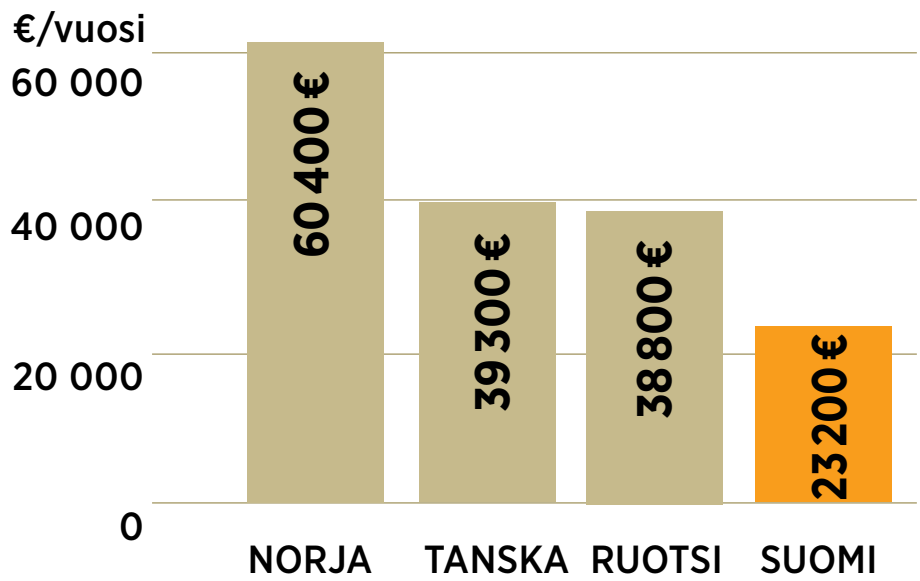
Pitäisikö vihdoin kohdentaa valtion resursseja ihmisten arkiturvallisuuteen liittyviin asioihin?

Toimivat terveys- ja hoivapalvelut ovat arkiturvallisuuden kivijalka. Nopea pääsy tarpeenmukaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen äärelle, on erityisesti vanhemmille ihmisille ykkösprioriteetti – olennainen turvallisuuskysymys. Yleisesti tunnettu ongelma, vanhuspalvelujen aliresursointi, palvelujen puuttuminen ja/tai niiden huono laatu, on valitettavasti nykypäivää Suomessa. Muihin Pohjoismaihin verrattuna panostamme yli 65-vuotiaiden hoivaan olennaisesti vähemmän: Muiden Pohjoismaiden panostaessa 2,2 % bruttokansatuotteesta vanhushoivaan, Suomen panostus on vastaavasti 1,6 %. Euroissa Suomi satsaa n. 23 000 €/yli 65-vuotias, kun Tanskan ja Ruotsin vastaava luku on n. 39 000 € - Norja on omilla luvuillaan, 60 000 €/henkilö! (kuva).

Jo vuosia sitten todettiin Euroopan turvallisuusympäristön muuttuneen. Vanhuspalvelujen laadun ja määrän heikentyminen on todettu Suomessa jo kymmeniä vuosia sitten – mutta päättäjät ovat jättäneet tutkijoiden ja muiden asiantuntijoiden varoitukset huomiotta; esimerkiksi 24/7 hoitopaikkojen määrää on ajettu alas. Nyt ollaan tilanteessa, josta ei selviydytä ilman LISÄRAHOITUSTA vanhuspalveluihin. Julkiseen talouteen kohdistuvat säästöpainet, joiden on arvioitu kattavan kaksi seuraavaa vaalikautta, uhkaavat heikentää kasvavan vanhusväestön hoivapalveluja. Vuosina 1945 – 1950 syntyneet (ns. suuret ikäluokat) ovat tulossa hoivaikään mainittujen vaalikausien aikana. Lähipuosina ratkaistaan, tuleeko hyvinvointiyhteiskuntamme rakentanut sukupolvi saamaan ansaitsemansa turvallisen loppuelämän?

ESA FAGERLUND
Senioriliikkeen hallituksen jäsen

VANHUSPALVELUIHIN KÄYTETTY RAHA YLI 65-VUOTIASTA KOHDEN

Luvut ostovoimakorjattu Suomea vastaaviksi.

Lähde: Nososco, Social Protection in the Nordic Countries (2017)

HELI STENVALL
Seniorilehden päätoimittaja

Oppimateriaalia selkosuomella ulkomaalaisille hoitajille

Seniorilehden lukija toivoi voivansa vanheta suomeksi. Se herätti! Kun kuulo heikkenee, on entistakin tärkeämpää, että hoitajat kotihoidossa ja palvelutaloissa puhuvat selkeää suomea. Vaan kuinka ratkaista asia? On turha perätä vanhustenhoivaan suomalaisia hoitajia, kun heitä ei riitä, ei nyt eikä sitten, kun suuret ikäluokat ovat hoivan tarpeessa.

Mitä siis tehdä? Ulkomaalaistaisille hoitajille olisi tehtävä oppimateriaalia selkosuomella Suomen historiasta, kulttuurista ja arkielämästä. Se auttaisi orientoitumaan ikääntyvien tunnekokemuksiin elämän kohokohdista ja luontoelämyksistä - häistä, joulusta, talvesta, kesästä..

Oppiminen olisi osa työtehtävää ja siihen olisi varattava aikaa vaikkapa tunti viikossa tai enemmän. Oppimateriaali voi olla myös hoitajan puhelimesta, jolloin materiaalin pariin ääntämystä harjoittelemaan voi palata kiinnostuksen ja tarpeen mukaan koska tahansa.

Kaikki työtehtävät vaativat jatkuvaa koulutusta. Hoitajille tuo selkosuomi voisi olla oppimista, joka rikastuttaisi myös heidän omaa elämäänsä.

Ikääntyvien hoito ja asuminen linkittyvät yhteen. Ihmiset etsivät omia ratkaisuja asumiseensa, kun yhteiskunnassa niin hitaasti ollaan varautumassa yhä lisääntyvään hoivan tarpeeseen tai yksinäisyyteen.

Suurin unohdettu ryhmä ovat muistisairaat ja muut aivosairauksiin sairastuneet. Aivosairaudet kustantavat yhteiskunnalle 11 miljardia vuodessa eli neljä kertaa enemmän kuin sydän- ja syöpäsairaudet. Kuitenkaan esimerkiksi muistisairaille ei ole kehitetty sellaista välimuotoista asumista, jossa huolehdittaisiin perustarpeista, kuntoutuksesta ja yhteisöllisyydestä. Tällaisessa ”palvelutalossa” muistisairas ihminen voisi pärjätä pitkään kevyen tuen turvin.

Vaalit lähestyvät. Mikään puolue ei uskalla sanoa, että vanhuksesta viis. Rahaa resursseihin tarvitaan, mutta Senioriliike perää rahaa myös kehittämistyöhön. Vanhusten hoiva ei voi olla kuin tulipalon sammuttamista ja kauhistelua. Ikääntyvien arvokkaan vanhuuden turvaamiseksi on tehtävä suunnitelmallista työtä.

YLEN HAASTATTELUSSA ELÄKETURVAKESKUKSEN YLIMATEMAATIKKO KAARLO REIPAS VAKUUTTI:

Nuorten ei tarvitse pelätä eläkeiän nostoa

Eläkejärjestelmä on paremmassa jamassa kuin mitä aiemmin on ajateltu.

Näin toteaa Eläketurvakeskuksen ylimatemaatikko **Kaarlo Reipas** Ylen haastattelussa.

– Keskeinen sanoma on se, että työeläkkeiden rahoitus on tällä hetkellä hyvässä tasapainoissa. Eläkkeet pystytään rahoittamaan nykyisellä maksutasolla aika pitkälle tulevaisuuteen, Reipas sanoo.

Hyvään suuntaan on osastopäällikkö **Ismo Riskun** mukaan kehittynyt ikääntyneiden työllisyys. Töissä ollaan pidempään kuin eläkejärjestelmän asiantuntijat uskalsivat toivoa.

Tärkein muuttuja on kuitenkin ollut sijoitustuotto. Suomessa eläkerahaa hallinnoivat pääosin Ilmarisen, Varman ja Elon kaltaiset isot eläkevakutusyhtiöt. Eläkevaroille on saatu hyvää tuottoa ja siksi eläkejärjestelmän näkymä on muuttunut radikaalisti vain kolmessa vuodessa.

– Kun näille sijoitustuotoille saadaan tulevaisuudessa lisää tuottoa, niillä voidaan rahoittaa entistä suurempi osa eläkemenoista. Tästä syystä Suomi selviää tulevaisuudessa pienemmillä eläkemaksuilla kuin aiemmin arvioitiin, Kaarlo Reipas sanoo.

TARKOITUS VAI MERKITYS

Olen iloinen lukiessani, että filosofi **Frank Martela** painottaa kirjassaan *Elämän tarkoitus*, että ei kannata miettiä elämän tarkoitusta. Tärkeintä on elämän merkityksellisyys. Mistä merkityksellisyys syntyy? Sen ydin on toisissa ihmisissä.

Elämisen arvo syntyy tunteesta olla jollekin tärkeä ja rakastettu ja toisaalta mahdollisuudesta osoittaa samoja tunteita kanssaihmisilleen. Tästä näkökulmasta pelkkä olemassaolo ilman tekoja, saavutuksia puhumatakaan sankariteoista tai ansionmerkeistä on merkityksellistä. Vaikuttavat teot ovat usein hyvin arkipäiväisiä. Ihmisten keskinäisessä vuorovaikutuksessa ja jakamisessa piilee rikkauden ydin.

Otan elämän merkityksellisyydestä ensimmäisen esimerkin kaunokirjallisuudesta. Kuuntelen tanskalaisen kirjailijan **Anne Rieliin** kirjaa *Tiima*. Kirja on nerokas. Se kuvaa tavallisen, tosin jo jonkun verran muistisairaana, erakoituneen naisvanhuksen arjen poljentoa. Elämä on rutiinien tiivistymä. Ruokapöydän vahakankaalle on teipattu lappu, jossa lukee: Muista syödä ja juoda riittävästi. Hänelle aika on ennalta arvattava arkisten tapahtumien jatkumo. Alman päivittäisen elämänmenon kiintopiste on kelloseppämiehen kuoleman jälkeen Vaimoksi kutsutun kaappikellon vetäminen joka iltana.

Sitten Alman elämään sattumoisin pujahtaa lähistöllä asuva pikkupoika koirineen. Vaikka Alma on lähes kuuro, hän solmii Otoksi nimittämänsä änkytyksestä kärsivän pojan ja tämän Lulu-koiran kanssa läheisen ja lämpimän suhteen. Leskirouvan päivät muuttuvat eloisiksi ja merkityksellisiksi juuri Oton ja Lulun hurmaavien kohtaamisten kautta. Alma oli jo luisumassa tyhjyyteen kelloseppämiehensä kuoleman jälkeen. Nyt, kun uudessa päivässä on jotain odotettavaa, sen merkitys syvenee.

Toinen elämän merkityksellisyyden esimerkkini tulee tasavaltamme huipulta. Rouva **Jenni Haukio** väitteli tohtoriksi 2.12.2022 puurrettuaan kaksitoista vuotta väitöskirja-aiheensa ääressä. Sen ohella hän on toiminut presidenttipuolionsa rinnalla edustaen Suomea yli kymmenen vuotta. Lisäksi hän johti vuosia Turun kirjamessuja.

Väitöskirjansa kiitoksissa hän ei sivuuta kohta viisivuotiasta poikaansa Aaroa. Hän kiittää Aaroa siitä, että tämä pelkällä olemassaolollaan antaa äitinsä elämälle sen syvimmän merkityksen. Tohtorihattu on akateemisen uran ja uurastuksen merkittävän rajapyykin symboli, mutta vastoinikäymisten ja pettymysten jälkeen syntyneessä pojassa piilee tohtorillakin jokapäiväisen elämän syvin merkityksellisyys.

Turvallisen ja kannustavan kasvualustan tarjoaminen lapselle on joka päiväinen, mutta mielekäs tavoite. Aineettoman läsnäolon lahjan palkintona on kasvun ja kehityksen ihme.

Seniiori-iässä vapaaehtoistyö tarjoaa mahdollisuuden kokea elämän merkityksellisyys pienissä kohtaamisissa, läsnäolossa tai arjen askareissa. *Anta-essaan saa konkretisoitua.*

KAIJA SAARELMA

Villasukkia Ukrainaan

Villasukkia, lämpimiä kaulaliinoja, pipoja lapsille, sotilaille ja kotinsa menettäneille lähete-tään nyt monien paikallisten järjestöjen kautta. Vaatimuksena on, että tuotteet sisältävät vähintään 50 % villaa.

Ellet löydä paikallista järjestöä, niin Suomen Punainen Risti ottaa myös vastaan ko. tuotteita. Lahjoitukset voi viedä SPR:n kontti-tavarataloon.

HS

Ikäväki nousee barrikadeille

Tampereen seminaarissa hämmästeltiin taas kerran voimattomuutta digitalisaation edessä.

Ikäväki, nousee vihdoinkin barrikadeille! Reippaita aplodeja. Suosiota sai Teknologian tutkimuskeskus VTT:n johtava tutkija ja kognitiotieteen dosentti **Jaana Leikas**. Hän alusti Senioriliikkeen ja Tampereen seudun omaishoitajien tilaisuudessa Aleksis Kiven päivänä. Tapahtuman nimi oli ”Digitalisointi, renki vai isäntä?”. Kysymys on esitetty vuosien mittaan lukemattomia kertoja. Silti vastausta odotetaan edelleen. Tekniikan etiikkaan, oikeaan ja väärään toimintaan, vuosikausia perehtynyt Leikas muistutti, että on aina kysyttävä mitä toimilla tavoitellaan ja kenen ehdoilla.

- Arvoista ei nykyisin keskustella, hän muistuttaa. Eikä siitä ovatko arvot oikeita.

Hyvä apuri, mutta ei ystävä

Leikas ei ole yksin. Myös vanhusasiavaltuutettu **Päivi Topo** on kertonut miten ”olemme luoneet uudenlaisen raihnaistavan kulttuurin ja toimintatavan, joka syrjäyttää satoja tuhansia iäkkäitä. Tähän eriarvoisuuteen on puututtava”. Leikas puhuu teknologian sosiaalisesta evoluutiosta. Onnistunut kehitys edellyttää, että kaikki sukupolvet on huomioitava. Hän ei suinkaan tuomitse teknologiaa, se on tuottanut paljon hyvää.

Mutta: robotti voi olla hyvä apuri, mutta ystäväksi siitä ei ole. On jo hyvän aikaa sitten paljastunut jyrkkä kuilu digikehittäjien ja tavallisten kansalaisten välillä. Tarpeet ja välineet eivät kohtaa toisiaan.

Asenteet remonttiin

Tutkimukset kertovat, että enemmistö yli 75-vuotiaista on edelleen internetin ja siis sähköisen palvelujärjestelmän ulkopuolella. Sitä nuorempien taidot on aiemmin arvioitu ”kohtuullisiksi”. Jos vastaus ikääntyneen ongelmiin on, että ”olisiko sinulla lapsi tai nuori, joka auttaisi...”, paljastuu se, että yhteiskunta jakaantuu entistäkin jyrkemmin paitsi taloudellisesti myös asenteellisesti.

- Tarvitsemme asenneremontin, eläkeläinen **Tapani Telenius** painotti panelissa kohteliaasti. Kaikkien vaatimusten osoite on maassamme selvä. Ikääntyneen väestön palveluiden suunnan valmistelee meillä sosiaali- ja terveysministeriö. Sen on määrä myös valmistella lainsäädäntö ja ohjata mahdolli-

MATTI LITUKKA

sia uudistuksia. Muistaa pitää myös, että kunnat järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut, ainakin vielä syksyn paneelin aikana sote-ongelmia odoteltaessa.

Vuosikymmenten digiloikka

Nopeasti hoitoon. Tuon vaatimuksen muistaa Kangasalan kehitysjohtaja **Juuso Heinisuo** jo vuodelta 2013, vuosikymmenen takaa siis. Jos lääkärin jono nykyisin on yli neljäkymmentä vuorokautta, digiloikkien todellisuus paljastuu. Digitaalipalveluiden vaikeudet korostuvat juuri terveydenhuollon kehityksessä. Terveystieteiden digitoimet ovat yhä vaikeita käyttää. Erityisesti tämä osuu ikäihmisiin. Samoin tekee vaatimus pankkitunnusten käytöstä. Tasavallassa on vajaat puoli miljoonaa kansalaista, joilla ei ole pankkitunnuksia. Se niistä palveluista. Seminaarissa kansanedustaja ja Tampereen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Ilmari Nurminen**

vaati, että pankit on velvoitettava olemaan avoinna riittävästi. Pitää kuitenkin muistaa, että yli sadalla tuhannella suomalaisella on matkaa lähimpään pankkiin yli kaksikymmentä kilometriä.

Mitään ei tapahdu

Mitään ei tapahdu. Noihin kolmeen kärjekkääseen sanaan tiivistyi merkittävä osa Tampereen seminaarin hengestä. Kuulijat eivät juuri jaksaneet riemuita teknisestä, ainakaan biteistä rakentuvasta, kehityksestä, joka ei varsinaisesti helpota elämää. Miksi digikehitys ei halua rakentaa siltaa kehittäjien ja kansalaisten välisen kuilun yli. Miksi ei edelleenkään keskitytä digipalveluiden helppoon käyttöön? Poliitikkojen on kuultu myöntävän, että palvelut, erityisesti ikääntyneiden, ovat kriisissä. Tiedetään eduskunnan valiokuntienkin pohtineen digiajan vaatimuksia. Lainsäädäntöä ikäihmisten tilanteen parantamiseksi ei ole saatu aikaan.

MATTI LITUKKA

Seurana Oy valitsi vuoden mummon

● **Aino Parkkonen** on Seurana Oy:n valitsema *Vuoden mummu 2023*! Kilpaan hänet ilmoitti hänen oma tyttärensä **Sari Niemi**. Niemi perusteli valintaa äidin rakkaudella, iloisuudella, ahkeruudella ja innolla tarttua uusiin asioihin. Vuoden Mummun tai Papan nimityksellä halutaan lisätä vanhusten arvostusta, onnellista vanhuutta, ja tuoda esiin positiivisia vanhusuutisia. Vuoden Mummu tai Vuoden Pappa saa Seuranalta kolmeksi kuukaudeksi veloituksettomat virkistystapaamiset, diplomin, kukkakimpun ja medianäkyvyyttä.

Vuoden mummu 2023, vantaalainen Aino Parkkonen, vierellään Seurana Oy:n perustaja Mirka Saarinen. Seurana Oy on puolestaan palkittu Suomen Paras Työpaikka- ja Euroopan paras suomalainen työpaikka 2021 -palkinnoin.

Kari Itkonen on mukana niin kaupungin kuin hyvinvointialueenkin vanhusneuvostoissa. Painetta kansanedustajille, hän vaati. Muutoin luokkajako räjähtää käsiin.

”Jättikorotuskaan” ei katkaise työeläkeläisten alamäkeä

Työeläkeindeksistä ei ole ratkaisuksi eläkeläisten vuosia jatkuneeseen köyhtymiseen.

Otsikoita lukiessa saattaa tuntua hyvältä: ”Jättikorotus eläkkeisiin”, lehdet kirjoittavat.

Senioriliikkeen ja Tampereen seudun omaishoitajien seminaarissa ei kuitenkaan erityisesti innostuttu. Sen sijaan vaadittiin pysyviä ratkaisuja, joilla eläkeläisten suhteellisen ja todellisenkin köyhyyden lisääntyminen vuodesta toiseen vihdoinkin torjuttaisiin.

Ylimmän lainsäätäjämme, eduskunnan siis, käsissä on vuodesta toiseen ollut eläkeläisten tilanne. Jo puoli vuotta ennen tulevan huhtikuun tasavallan 39. parlamenttivaalia oli kuitenkin taas ilmeisen turha odottaa mitään muuta kuin tuota vuodenvaihteen ”jättikorotusta”.

Huomiotta jäänee siis myös nykyisen hallitusohjelman kirjaus. Siinä luvataan kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voitaisiin parantaa pienimmillä työeläkkeillä olevien asemaa.

Siinä olisi selvitetty esimerkiksi keinoja, joilla alle 1 400 euron eläkettä voitaisiin nostaa 100 nettoeurolla eläkemaksua nostamatta.

Taitettu korotus

Tällä kerralla kohahdusta haettiin siitä, että vuosittain määrättävä työeläkeindeksi nostaa eläkkeitä 6,8 prosenttia. Indeksien laskennassa kun hintojen muutos otetaan huomioon 80-prosenttisesti ja palkansajien ansiotasoa 20-prosenttisesti.

Menetelmä on jo kuuluisaksi tullut *taitettu indeksi*, peräisin vuodelta 1996. Se on siis ollut käytössä jo neljännesvuosadan.

Tällä järjestelmällä eläkkeet jäävät aina jälkeen palkkojen kehityksestä, niinhän on jo käynyt pitkään.

”Työeläkeindeksillä ei ole juurikaan vaikutusta elä-

keläisköyhyyteen, koska pienten eläkkeiden muutokset olisivat hyvin pieniä”. Näin muistutetaan virkamieskielellä.

Samalla murteella ensi vuoden korotukset nimitään poikkeuksiksi. Syyksi on nyt helppo nimetä huimaksi kasvanut inflaatio, hintojen lähes ennennäkemätön nousu.

Maksoitko jo sähkölaskusi?

Suomalainen mediaanieläke, työeläkkeistä keskimäisin siis, on noin 1 600 euroa. Seitsemän kymmenestä työeläkeläisestä tienaa alle 2 000 euroa kuukaudessa. Kolme heistä saa alle 1 250 euroa. Naisten keskieläke on noin 1 600 ja miesten noin 2 000 euroa.

Nyt otsikoissa revitty ”jättikorotus” tuo tällaisille eläkeläisille vain toistasataa bruttoeuroa kuukaudessa.

Joko kävit ruokakaupassa ja maksoit sähkölaskusi?

Keskustelu taitetun indeksin remontista ei ole odotettavissa, ainakaan tällä hallituskaudella. Keskustelua eläkkeiden korottamisesta prosenttien sijaa euroina pidetään toki mahdollisena mutta ei todennäköisenä.

Aplodit eivät riitä

Tampereella ensimmäisten yöpakkasten aikaan pidetty seminaari yritti nostaa ”ikäihmisten ääntä kuuluviin”.

Kun kansanedustaja **Sari Tanus**, Senioriliikkeen hallituksen jäsen, muistutti jälleen kerran, että ääntä on pidettävä, jotta ikävien ongelmien eivät edelleenkin jäisi muiden asioiden jalkoihin, syntyi kyllä puolensadan kuulijan joukossa spontaaneja aplodeja.

Tampereen vanhusneuvoston ja Pirkanmaan hy-

Eduskunta ei ole riittävästi kuullut eläkeläisiä, kansanedustaja Sari Tanus myönsi. Ääntä onkin hänen mukaansa pidettävä, ja siinä media on tärkeä väylä, hän myönsi

Ääni kuuluviin -seminaarin puheenvuoroja jakoi Senioriliikkeen hallituksen puheenjohtaja Eeva Kainulainen.

KUVAT MATTI LITUKKA

vinvointialueen jäsen **Kari Itkonen** huomautti oitis, etteivät pelkät aplodit riitä. Hän kannustikin kuulijoita mukaan näiden varsin tuntemattomiksi jääneiden neuvostojen toimintaan. Sitä kautta ikävien ongelmien ja aloitteiden uskotaan pääsevän sentään päättäjien korviin.

Ellei yhteyttä päättäjiin oteta, esimerkiksi painetta kansanedustajille, hyvät aloitteet kuihtuvat ja ikävien syrjäytyminen pahenee entisestään.

Muutos on kehittymässä?

Vanhusneuvostojen asema on monille ikäihmisille hieman epäselvä. Mikä se oikein on ja miten se toimii? Mikä on kunnallisen ja hyvinvointialueen neuvostojen rooli? Onko se poliittinen elin?

Paljon on tehtävää näillä neuvostoilla.

Haasteita riittää myös tasavallan ensimmäisellä vanhusasiavaltuutetulla **Päivi Topolla**. Hän muistutti asemastaan. Esimerkiksi siitä, että valtuutettu on itsenäinen toimija, häntä ei sido vaikkapa hallitusohjelma.

Tavoitteet ovat tietenkin hyviä: ikäsyrynnän kitkeminen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sotepalveluiden saatavuus ja myös tunteita nostanut reilumpi digiyhteiskunta. On myös aika saattaa vanhusasioiden perusfaktat yksiin kansiin.

Seminaarille puhuttelevia olivat Topon ehdotukset, nekin seuraavalle hallituskaudelle. Kunnille velvollisuus koordinoida sähköisen toiminnan, tämän digitaalisen menon, ongelmat. Esimerkiksi vuosikymmenen eläkkeellä olleista runsas kolmannes ei koskaan ole käyttänyt digitaalisia ”palveluita”.

MATTI LITUKKA

Työ-, kansan- ja takuueläkkeiden korjaus talouden käänteen moottorina

Joka ei tunne menneisyyttä ei voi ymmärtää tulevaisuutta.

Edellä oleva viisaus pätee hyvin myös eläkeläisten asemaan ja sen muutoksiin. Vuosikymmeniä ovat päättäjät julistaneet, että kun suuret ikäluokat tulevat eläkeikään, eläkejärjestelmä ei kestä ilman radikaaleja muutoksia. Tästä ja väittämän totuudenmukaisuudesta kertoo konkreettisella tavalla asetelma 1.

Suomi oli syvässä lamassa 1990-vuosikymmenen alkuvuosina. Tällöin eduskunta teki radikaalin muutoksen työeläkejärjestelmään muuttamalla siihen saakka olleen puoliväli-indeksin taitetuksi indeksiksi. Vuodesta 1962 vuoteen 1977 työeläkkeiden kehitys oli kytketty palkkaindeksiin eli eläkkeet nousivat samassa suhteessa kuin palkat. Puoliväli-indeksissä sekä palkkojen että inflaation painoarvo oli ollut 50 % vuodet 1977–1995. Vuoden 1996 alusta suhde muuttui siten, että palkankorotusten painoarvo putosi 20 %:iin ja inflaation vastaavasti nousi 80 %:iin.

Suuret ikäluokat ovat nyt jo kaikki eläkeiässä. Asetelma 1 kertoo, miten hyvin ennuste ”kun suuret ikäluokat tulevat eläkeikään...” on pitänyt paikkansa.

Merkille pantavaa on, että kun vanhuuseläkeiän saavuttaneiden lukumäärä on kasvanut 25 vuoden aikana runsaalla puolella miljoonalla ihmisellä niin, siitä huolimatta eläkerahastot ovat kasvaneet. Kun rahastot olivat vuonna 1995 4,86 kertaiset maksettuihin eläkkeisiin verrattuna, ne olivat vuoden 2021 lopussa jo 8,42 kertaiset.

Tulevaisuutta ajatellen merkittävää on, että kun edellisen vuosisataneljänneksen aikana työeläkkeensaajien kasvu on ollut vv.1995–2019 72,1 %, vanhuusiän saavuttavien kasvu tulee tulevan vuosisataneljänneksen aikana olemaan vain 11,6 % (Tilastokeskuksen/ETK:n arvio). Viittaus kuva 1.

Huomionarvoista on se, että eläkeläistosten edunvalvojat eivät ole koskaan tuoneet julki laskelmia, joissa kävisi ilmi, mikä olisi ollut eläkerahastojen kehitys, jos taitettuun indeksiin ei olisi menty vuonna 1996. Sitäkään ei ole tuotu ilmi, mikä olisi eläkerahastojen taso, jos vuonna 2005 (silloin oli yksi järjestelmätarkistus) olisi-kin siirrytty palkkaindeksin käyttöön.

(Asetelma 1.) Taitetun indeksin seuraukset

Taitetun indeksin vaikutus näkyy asettelmassa 2. Henkilö X on jäänyt eläkkeelle v. 1996 tai sitä ennen. Hän on saanut eläkkeelle siirtyessään silloisen eläkkeelle siirtyvän keskieläkkeen. Hän on täyttänyt eläkkeelle jäädessään 65 vuotta. Eläke on ollut tuolloin hänen keskipalkastaan 55 %. Vuonna 2021 saman henkilön eläke oli 38,2 % kyseessä olevan vuoden koko-aikaisen henkilön keskipalkasta. Tämän henkilön eläke oli v. 2021 noin 25 % alhaisempi kuin ko. vuonna eläkkeelle jääneen keskieläke.

Tämän eron raikeys näkyy muun muassa siinä, että Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan vuonna 2016 eläkeläiskotita-

louden kulutusmenot olivat 75 % kaikkien kotitalouksien vastaavista kulutusmenoista.

(Asetelma 2.) Eläkejärjestelmän jälke- jääneisyyden korjauksella kasvu kansantalouteen

Tulevaisuuden arvioiden (ETK:n omat laskelmat) mukaan työeläkejärjestelmä kestää paitsi indeksitarkistuksen myös sen vääryyden korjaamisen, mikä on neljännesvuosisadan aikana tapahtunut isänmaamme pelastaneelle ja sen jälkeisen rakennustyön tehneelle sukupolvelle. Sen vääryyden korjaaminen olisi kertaratkaisuna syntyvä tasokorotus, jossa jokaisen eläke nostettaisiin sille tasolle, mikä se olisi nyt tilanteessa, jossa olisi eletty vuodet 1995–2019 puoliväli-indeksin mukaisin korotuksin. Tämä korotushan olisi degressiivinen eli asteittain aleneva.

Toisin sanoen korotuksen vaikutus putoa sitä mukaa, kun nykyisen eläkkeellä olevan ikäluokan jäsen saa ikuisen levon. Tämä ratkaisu antaa tilaa myös taitetun indeksin korjaamiseksi ilman eläkemaksuihin puuttumista. Tätä ratkaisua puoltavat myös suurten ikäluokkien vähittäinen poistuminen eläkkeen saajien joukosta.

Tasokorotuksesta muutama havainto

Keskimääräinen taso- tai kuoppakorotus-tarve 4–5 % (vaihteluväli 0–15 %) on arvio mutta se kertoo suuruusluokan, mikä merkitys tasokorotuksella on suhteessa siihen, jos siirryttäisiin suoraan puoliväli-indeksiin täsmälleen vuoden 2021 työeläkeindeksin laskentaperusteiden pohjalta. Koko kansantaloudessa vuositason muutos olisi tasokorotuksena suuruusluokaltaan hieman yli 1,3–1,5 miljardia euroa.

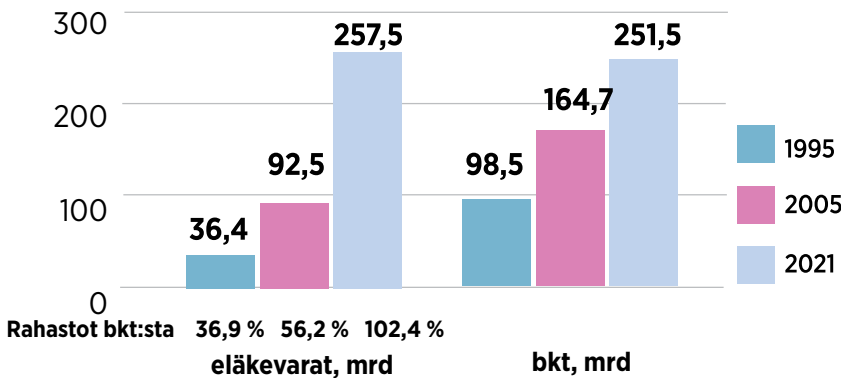
Laskennallisesti on osoitettavissa, että tasokorotuksen lisäksi voitaisiin ottaa yhtä aikaa käyttöön puoliväli-indeksi. Tällöin ensimmäisen vuoden taso ja puoliväli-indeksikorotus olisi haarukassa 1,5–1,7 miljardia euroa.

Kansantalouden kannalta taso- tai kuoppakorotus (miksi sitä halutaankaan kutsua) olisi vahva ruiske kysynnän lisäämiseksi. Vielä vahvemmaksi se muuttuisi, jos korotuksesta tuleva verotulojen lisäys kohdistettaisiin todella tarpeessa olevien kansan- ja takuueläkkeiden korotuksiin. Raskas eläkeläisten marginaalivero antaisi tähän mahdollisuuden ilman finanssitalouteen syntyvää lovea.

Kun kansan- ja takuueläkkeensaajat eivät pääsääntöisesti joudu maksamaan veroja lainkaan, koko summa olisi käytettävissä suoraan tavaroiden ja palveluiden kysynnän ja sitä kautta myös välillisten verojen lisäykseen. Lisäykset synnyttäisivät (Suomen Työn liiton laskentamallilla) kansantalouteen lähes 30 000 työpaikkaa. Nämä loisivat taas uutta verotettavaa tuloa kansantalouteen.

PAAVO JAUHIAINEN

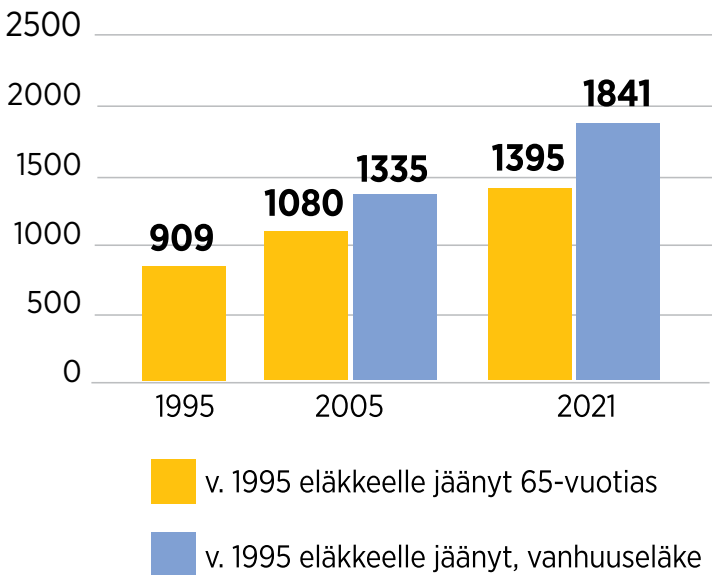
Eläkevarat ja bruttokansantuote mrd. €

ASETELMA 1

Asetelmaa 1 mukainen laskelma perustuu absoluuttisiin laskelmiin eikä arvioihin, kuten tulevaisuuden laskelmat on tehtävä.

Keskieläke €/kuukausi

ASETELMA 2

Merkille pantavaa on, että jos vuonna 2006 - jolloin taitetun indeksin piiriin tulivat kaikki ikäluokat - olisi siirrytty palkkaindeksin mukaiseen työeläkejärjestelmään, olisi eläkerahastot suhteessa maksettuihin eläkkeisiin säilyneet vuoteen 2021 saakka sillä tasolla millä ne olivat vuonna 2005.

Pankkialalla työskennellyt Kauppaneuvos Paavo Jauhiainen on perusteellisesti tutustunut taitetun indeksin vaikutukseen eläkeläisten toimeentuloon.

OMA TUPA, OMA LUPA – mutta millainen eri ikävaiheissa?

ISTOCKPHOTO

Koti on turvallinen ja rakas paikka ihmiselle. Entä kun lapset ovat lentäneet pesästä ja terveyskään ei ole sama kuin ennen. Muutto arveluttaa. Pitäisi löytää juuri sellainen koti, joka sopii, kun elämä on tuonut väistämättömiä muutoksia.

Ihan ensin on mietittävä kodin sijaintia: palvelut lähellä tai hyvien yhteyksien päässä. Jos kerrostaloon, niin sellaiseen, jossa on hissi.

Yli 65-vuotiaista puolet asuu yksin. Eli yksinäisyyskin tai sen uhka voi arveluttaa. Kuinka tavata muita ihmisiä, tehdä jotain yhdessä, harrastaa. Yhteisöllisyys on päivän sana, joka on uinut jo lainsäädäntöönkin.

Yhteisöllinen talo on vaihtoehto kaikenikäisille

Koti on niin arvokas perusasia, että jokaisella ihmisellä on syvä halu löytää juuri sellainen paikka, jossa tuntee viihtyvänsä, jossa voi olla oma itsensä.

Erityisesti pääkaupunkiseudulle on viime vuosina syntynyt ihmisten itsensä aloitteesta asunto-osakeyhtiöitä, joissa asukkaat ovat osallistuneet talon suunnitteluun. Näissä taloissa on panostettu yhteisiin tiloihin, missä asukkaat voivat kohdata liikunnan, käsitöiden, harrastusten parissa tai keittiössä yhteistä ateriaa valmistamasta.

Yhteisölliset omistustalot sopivat yhtä hyvin lapsiperheille, sinkuille kuin ikääntyneillekin. Ne sopivat ihmisille, jotka arvostavat yhteistä toimintaa, ystävällisiä suhteita naapureihin ja haluavat ottaa yhteistä vastuuta talon toiminnasta.

Myös Setlementtiasunnot Oy:llä on vuokra- ja asuminen oikeusasuntoja, joissa on yhteistilaa asukkaalle lehdien lukua ja muuta pienimuotoista toimintaa varten. Enemmän tai vähemmän yhteisöllistä asumista tukevaa rakentamista on viime aikoina syntynyt eri puolilla Suomea eri rakennuttajien toimesta. Ihmisten kohtaamista omassa talossa pidetään tärkeänä.

Palvelutalo, kun voimat vähenevät

Palvelutaloja on sekä omistus- että vuokratalopohjalta. Ne voivat olla kuntien, hyvinvointialueiden, yhdistysten omistamia tai puhtaasti liiketoimintaan perustuvia eri yhtiöiden omistamia.

Palvelutaloissa asumista tukevia palveluja ovat esimerkiksi hoito- ja hoivapalvelut, terveydenhoito, kuntoutus, kodinhoitoapu, ateriapalvelu, henkilökoh- taiseen hygieniaan liittyvät palvelut, turvapalvelut ja avustaminen muissa arkiaskareissa kuten siivouksessa. Asukas voi käyttää palveluja oman tarpeensa mukaan.

Palvelutalon asukas ei vielä ole jatkuvan hoivan tarpeessa. Palvelutalon asunnon vuokraan tai yhtiö- vastikkeeseen voi saada asumistukea ja palveluihin voi käyttää kotitalousvähennystä edellyttäen, että on verotuloja, joista vähentää.

Kun asukkaan kunto on huonompi ja hoidon tarve on suurempi, puhutaan tehostetusta palveluasumisesta tai ympärivuorokautisesta palveluasumisesta.

Jatkuvaan hoivan tarpeeseen ympärivuorokautinen palveluasuminen

Ympärivuorokautinen palveluasuminen perustuu hoidon tarvearvioon, joka kunnan tai hyvinvointialueen on tehtävä silloin, kun ihminen ei selviydy kotonaan tai tavanomaisessa palveluasunnossa. Arvioinnin kohteena on vanhuksen toimintakyky ja terveydentila, jonka perusteella tehdään yksilöllinen kuntoutus-, hoito- ja palvelusuunnitelma. Ympäri-

vuorokautisessa palveluasumisessa ihmiset voivat asua yleensä kuolemaansa saakka, mikäli heille ei tule tarvetta sairaalahoitoon.

Kunnat ovat pääosin luopuneet perinteellisistä vanhainkodeista. Tilalle kunnat ovat ostaneet ympärivuorokautisen palveluasuminen paikkoja yhdistysten ylläpitämiseltä hoivakodeilta tai nykyään yhä enenevästi yksityisiltä palveluntuottajilta.

Hoitopaikka ympärivuorokautisessa palveluasunnossa maksaa noin 4 500–6 000 euroa/kuukaudessa. Asukas voi saada asumistukea palvelutalon huoneen vuokraan, mutta koska hinta ko. palveluasunnossa on hyvin korkea, niin suurimman osan hoivasta maksaa asukkaan kunta - nyt ostopalveluna hyvinvointialue.

Henkilöstöltään suuria palveluntuottajia ovat Invalidiliiton Asumispalvelut, Attendo, Mehiläinen, Espero Care ja Folkhälsan Vårld. Näistä Attendo (pääomistaja Nordstjernan), Mehiläinen (pääomistaja CVC Capital Partners) ja Espero Care (pääomistaja Intermediate Capital Group ICG) ovat ulkomaisessa omistuksessa. Ulkomaalaistaustaisten yritysten osuus kaikkien asumisen sisältävien sosiaalipalvelujen henkilöstöstä oli vain kahdeksan prosenttia vuonna 2010, mutta vuonna 2017 eli lyhyessä ajassa tämä osuus oli noussut jo 34 prosenttiin.

Hyvinvointialueet vastaavat nyt alueensa ihmisten sote palveluista, kuten vanhustaloihin liittyvistä asumispalveluista. Kunnilla on kuitenkin maankäytön ja kaavoituksen suhteen monopoli. Jatkossa tarvitaankin eri toimijoiden tiivistä yhteistyötä, jotta ikäihmisten asumismuotoja voidaan kehittää yhteisöllisyyttä tukevaksi.

HELI STENVALL

Lähteet:
Tilastollinen selvitys toimialan palvelukysynnästä, palvelun tuottajista ja kiinteistöistä. 29.10.2018 Pekka Lith.
790/2022 Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Kun asukkaan kunto on huonompi
ja hoidon tarve on suurempi,
puhutaan tehostetusta palvelu-
asumisesta tai ympärivuorokautisesta
palveluasumisesta.

Kimmo Kiljunen
kansanedustaja

Neuvola, mikä loistava keksintö myös senioreille!

Suuret ikäluokat syntyivät toisen maailmansodan jälkeen. Silloin tehtiin loistava innovaatio: luotiin koko maan kattava äitiysneuvolajärjestelmä, joka tuli lakisääteiseksi. Se on maailmanlaajuisestikin mainio esimerkki ennaltaehkäisevästä terveydenhuollosta. Suomessa imeväisyys- ja lapsikuolleisuus on maailman alhaisinta.

Nyt kun suuret ikäluokat ovat ikääntyneet ja kaipaavat yhä enemmän hoitoa, on korkea aika ottaa käyttöön seniorineuvola. Eläkkeensaajat kutsuttaisiin säännönmukaisesti parin vuoden välein henkilökohtaiseen terveys- ja hyvinvointitapaamiseen. Terveystieteiden puolelta voidaan käydä maksutta ilman, että kokee itsensä sairaaksi. Tämä vähentää tarvetta lääkärissä käyntiin ja on näin myös julkistaloudellisesti edullista.

Seniorineuvolassa tarkistetaan ihmisen peruskunto, diagnosoidaan terveydentila ja annetaan hyvinvointia ja elämäntapoja koskevia ohjeita. Sieltä voi saada tietoa kaupungin ja hyvinvointialueen tarjoamista vanhuspalveluista. Eikö seniorineuvoloihin pitäisi myös luoda konkreettiset neuvontapisteet ikäihmisten tuskaillessa internetin ja digipalveluiden kanssa?

Pisimmälle seniorineuvolaa on tänä päivänä Suomessa kehitetty Raahessa. Tulokset ovat olleet erinomaiset. Ikäihmi-

set ovat olleet aidon kiinnostuneita terveydentilastaan ja ennaltaehkäisevästä neuvonnasta. He ottavat innolla saadun tiedon vastaan.

Seniorineuvolan antama apu on myös konkreettista ja tuottaa löydöksiä, jotka muuten olisivat jääneet piiloon ja hoitamatta. Raahesta raportoidaan, että yksikään asiakaskäynti ei ole ollut tarpeeton. Lähes joka toisella kävijällä on tehty jatkotoimenpiteitä vaativa löydös.

Nekin tapaamiset, joiden tuloksena ei ole varsinaisia hoitotoimenpiteitä, ovat olleet hyödyllisiä. Ikäihmisiä on kuultu, heidän ongelmiaan on kirjattu ylös. Pelkästään jo se tieto helpottaa monia, että mieltä vaivannut epäily on turha.

Seniorineuvola parantaa ikäihmisten elämän laatua ja ennaltaehkäisevänä terveydenhuoltona vähentää yhteiskunnalle muuten koituvia kustannuksia. Ei ole tarvetta tehdä laajoja uusia investointeja, vaan olemassa olevia resursseja voidaan hyväksikäyttää työnjakoa kehittämällä.

Liian usein me päättäjät olemme valitettavan lyhytnäköisiä. Käytämme rajallisia voimavaroja vain sairaanhoitoon, emme terveyden hoitamiseen. Nyt on kuitenkin syytä ymmärtää, että investoinnit seniorineuvolaan maksavat itsensä takaisin. Aina on halvempaa hoitaa terveyttä kuin sairautta.

Tupatuki-käynneillä neuvotaan ja välitetään

Pornaisissa, Askolassa, Pukkilassa ja Myrskylässä toimiva Ikäihmisten kotona asumisen tukeminen, ”Tupatuki”-hanke ohjeistaa ja opastaa kodeissaan asuvia ikäihmisiä turvallisempaan ja toimivampaan arkeen. Hankkeessa mukana olevat vapaaehtoistoimijat (ikäihmisiä hekin) tekevät ikäihmisten asuntoihin katselmuskäyntejä, joissa tarkastellaan asuntojen turvallisuuteen ja toimivuuteen liittyviä asioita. Samalla neuvotaan ja opastetaan asukkaita tarvitsemiensa palvelujen äärelle.

Hanke sai alkunsa siitä havainnosta, että pienissä maalaiskylissä asuu koko joukko ikäihmisiä yksin vanhenevissa omakotitaloissaan. Mietimme, millä tavoin näitä ihmisiä voitaisiin tukea, jotta asuminen tutussa kodissa olisi mahdollista - ja turvallista - mahdollisimman pitkään. Näin syntyi hankkeen idea, johon lähdettiin hakemaan rahoitusta yhdessä lähikuntien kanssa. Hankkeessa koulutetaan vapaaehtoisia ”Tupatuki”-henkilöitä, joita voi maksutta kutsua paikan päälle katsomaan tilannetta ja neuvomaan, miten asumisesta saadaan sujuvampaa ja turvallisempaa.

Huomio kotien turvallisuuteen

Asukaskäynneillä haastatellaan asukasta, miten hän mielestään pärjää kotonaan. Samalla tarkastellaan yhdessä esimerkiksi kodin vaaran paikkoja: vieras silmä katsoo asuntoa eri tavalla, jolloin ongelmakohtia on helpompi huomata. Vapaaehtoiset asentavat asuntoon tarvittavat turvalaitteet ja voivat asukkaan toivomuksesta muuttaa myös huonekalujen järjestystä liikkumisen helpottamiseksi. Mikäli asunnossa havaitaan suurempia muutostarpeita, ohjataan asukas kääntymään esim. Vanhustyön keskusliiton korjausneuvonnan puoleen.

Mikäli asukas niin toivoo, kodin turvallisuutta kohennetaan asukkaalle maksuttomilla turvatuotteilla, kuten palo- ja häikäveroittimilla, liesihälyttimillä ja yövaloilla.

- Olemme huomanneet, että yllättävän monista asunnoista puuttuu esim. palovaroitin ja häikävaroitin tai ne ovat vanhoja ja toimimattomia, hankekoordinaattori **Maria Ainola** kertoo.

Vaikka asukkaille on jaettu tietoa laitteista, joilla asumisturvallisuutta voisi parantaa, eivät kaikki ole valmiita ottamaan niiden tuomaa apua vastaan. Teknologiaa vierastetaan, kun ei ole totuttu käyttämään

esim. turvaranneketta, joka olisi monella yksin asuvalla ikäihmisellä todella tarpeellinen.

Hyvinvointialue-muutos hämmentää

Hankkeessa toimitaan neljän eri kunnan alueella ja asukkaat kuuluivat asuinpaikkansa mukaan aiemmin kolmeen eri sote-alueeseen. Vuodenvaihteen jälkeen Myrskylä, Pukkila ja Askola kuuluvat Itä-Uudenmaan hyvinvointialueeseen ja Pornainen Keski-Uudenmaan hyvinvointialueeseen. Muutos on hämmentänyt monia ja tiedon hakeminen hyvinvointialueiden palveluista on vaikeutunut entistään. Monella asukaskäynnillä onkin etsitty asukkaalle tarvittavia yhteystietoja. Joissakin tapauksissa on asukkaan tai omaisen luvalla tilattu asukkaalle palvelutarpeen arviointikäynti tai fysioterapeutin tapaaminen.

Huoli-ilmoitus on välillä tarpeen

Tietoa hankkeesta on jaettu kunnissa monin eri tavoin. Ikäihmisten omaiset, ystävät ja naapurit ovat ottaneet yhteyttä hankekoordinaattoriin ja ”hoksauttaneet” apua tarvitsevia ikäihmisiä. Osa heistä tuntuu tarvitsevan apua ja neuvoja selviytymiseensä, osa tuntee turvattomuutta, yksinäisyyttä ja jopa osattomuutta. Palvelujen piiriin pääseminen on syystä tai toisesta ollut vaikeaa.

Toisinaan asukaskäynneillä on herännyt huoli ikäihmisen pärjäämisestä. Silloin on tehty hyvinvointialueelle huoli-ilmoitus asiasta. Huoli- ja vaarailmoitusten avulla saadaan välitettyä hyvinvointialueelle tieto avun tarpeesta olevasta henkilöstä. Huoli-ilmoituksen saatuaan ammattilaiset ottavat vastuun tilanteesta, arvioivat ikäihmisen hoidon ja avun tarpeen.

- Toistaiseksi olemme tehneet hankkeen aikana kymmenen huoli-ilmoitusta ja kaikkiin niihin on reagoitu hyvinvointialueella toivomallamme tavalla, Maria Ainola sanoo.

Tupatuki-toiminnan tarpeellisuus on huomattu kaikissa hankkeen kunnissa ja toiveena olisi, että tällaista apua olisi mahdollista saada jatkossakin. Onneksi sekä kunnissa että hyvinvointialueilla on herätty huomaamaan ikäihmisten neuvonnan ja opastuksen tarve: toivotaan, että joka kuntaan saataisiin tällaisia jalkautuvia seniorityöntekijöitä ja osattaisiin hyödyntää vapaaehtoistyöstä kiinnostuneet ikäihmiset.

- Asukaskäyntien lopussa olemme saaneet paljon

MARIA AINOLA

Vapaaehtoinen ”Tupatuki” asentaa häikävaroitinta ikäihmisen kotiin.

lämpimiä kiitoksia: ikäihmiset (välillä omaisetkin) ovat olleet mielissään siitä, että joku on käynyt heidän luonaan, on saatu jutella yhdessä ilman kiirettä. Asukasta on kuultu ja oltu läsnä aidosti. Koska vapaaehtoisetkin ovat ikäihmisiä, on kohtaaminen ollut vertaistuellista. Ennen kaikkea ikäihmisiä on lämmitänyt ajatus siitä, että heistä välitetään, sanoo Maria Ainola.

Ikäihmisten kotona asumisen tukeminen -hanke auttaa ja neuvoo ikäihmisiä pärjäämään omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Vapaaehtoistoimien toteutettavilla asuntojen katselmuksilla kiinnitetään huomiota kotien esteettömyyteen, toimivuuteen ja turvallisuuteen. Samalla jaetaan tietoa olemassa olevista apuvälineistä ja annetaan maksutta joitakin pieniä turvallisuutta parantavia välineitä asukkaille. Hanke toteutetaan vuosina 2022 – 23, osin ympäristöministeriön tuella, Pornaisissa, Askolassa, Myrskylässä ja Pukkilassa.

KATI HARKOMA
projektipäällikkö, Pornaisten kunta

EDUSKUNTAVAALIT 2023

Vaalituuli puhaltaa nyt myötäisesti eläkeläisille

Eduskuntapuolueet - kahta lukuunottamatta - lupaavat ensi vaalikaudella vanhushoivaan lisärahoitusta vaikka muista budjettikohteista.

Eläkeläisille vaalituuli puhaltaa nyt myötäisesti. Se tuo mukanaan paitsi myötätuntoa myös konkreettisia, todellisia, lupauksia eläkeläisten arjen kehittämiseen. Parantamiseen siis.

Rohkaisevaan tunnelmaan saa virikkeitä Suomen Senioriliikkeen kyselyyn vastanneiden tasavaltamme poliittisten puolueitten vastauksista. Tarkasti ottaen kyse on vain lupauksista, joita nyt tarjotaan maisteltaviksi puolelletoista miljoonalle äänioikeutetulle.

Esimerkiksi vastanneista kahdeksasta puolueesta seitsemän oli samaa mieltä: vanhushoivaa on lähivuosina priorisoitava, nostettava siis tärkeysjärjestyksessä, niin, että tavoitamme muiden pohjoismaiden tason, tai edes pääsemme lähemmäs sitä.

Kurottavaa kyllä riittää, niin tilastot todistavat.

Priorisointi on puhuttelevaa, mutta paljon tärkeämpiä ovat kouriintuntuvat toimet. Merkillä pitää siis panna laaja poliittinen kannatus sille, että jo tulevalle vaalikaudella tulee lisätä vanhushoivan rahoitusta.

Miten se tehdään? ”Tarvittaessa siirtämällä rahaa muista budjetointikohteista”.

Lämmin sana, kylmä totuus

Kuukausi ennen tasavallan 39. eduskunnan vaalia puolueissa näyttäytyikin peräti ällistytävää yksituumaisuutta. Tiiviissä vastauksissa ne ovat likellä toisiaan. Kun esimerkiksi kysytään miten ikäihmisten hoivaa tulisi ensisijaisesti kehittää, puoluekuoro

vastaa soinnikkaasti koti- tai omaishoidolla.

Kun sitten kysytään perusteluita, niitäkin lyhyiksi tiivistettyinä, samat asiat kerrataan laveammin. Kotihoito ja omaishoito saavat kannatusta, kunhan niitä tuetaan.

”*Ihminen haluaa lähtökohtaisesti asua omassa kodissaan*”. Kaikissa kyselyn perusteluissa esiintyykin koti.

Tuo yleisesti lämpimäksi koettu sana paljastaa kuitenkin myös kylmän totuuden. Ikäihmisen toimintakyvyn lasku edellyttää sielläkin lisää tukea ja palveluita, jo ennakoonkin.

Mistä tekijät?

Palkkaa ja toimintatapoja

Emme ole viime aikoina voineet olla huomaamatta keskustelua hoiva-alan henkilöstöstä, huutavista, jopa ylikymättömistä puutteista henkilökunnan määrissä.

Ratkaisuilla on siis kiire. Niin on kylä ollut jo hyvän aikaa, eikä tilanne ole kuitenkaan kohentunut.

Nyt vaalien lähestyessä puolueiden ratkaisu on ilmeisen yksinkertainen - ja odotettu:

”*Nostamalla henkilökunnan palkkoja tuntuvasti ja palkkaamalla lisää avusta-*

vaa henkilökuntaa”.

Palkka ei suinkaan ole ainoa piirre henkilökuntaongelmassa.

Entistä selvemmin korostuvat nyt hoiva-alan toiminnan muut heikkoudet. Palkan lisäksi toimintatavatkin kaipaavat aidon remontin. Melko yksimielisesti puolueet kertovatkin vaativansa uudistuksia hoivapalveluiden järjestylihin ja vallankin johtamiseen. Siihen vaaditaan ”joustavuutta”. Oikeilla toimintatavoilla ja lisää avustavaa henkilökuntaa palkkaamalla hoitajamitoituksen kiistakin saattaisi lieventyä.

Omaishoito tuntuu jääneen pahasti keskustelun varjoon. Vaalien lähestyessä ainakin osa puolueista haluaa valaista asiaa. Omaishoitajat saavat nyt kosolti myötätuntoa, myönnetään näet että ”*omaishoitajat ovat tiukilla, kun hoidon tarve lisääntyy*”.

Ehdotetaan, että Suomeen saatettiin myös kansallinen omaishoito-ohjelma.

Verotusta kevennettävä

Tasavallassamme on eläkeläisiä puolitoista miljoonaa, melkoinen ja melko ripeästi kasvavakin joukko ikääntyneitä kansalaisia siis. Heistä noin puolella vuositulot jäävät alle 20 000 euron. Keskimääräinen, mediaaniläke siis, on runsaat 1 500 euroa.

Mitä tehdä eläkeläisten taloudelliselle asemalle?

Nyt Senioriliikkeelle vastanneilla puolueilla on siihenkin samanlinjaisia ratkaisuja: verotuksen keventäminen, takuu- ja kansaneläkkeen alarajan nostaminen, lääkekaton ja myös sosiaalitu-

kien nostaminen.

Kun vuodenvaihteessa työeläkkeet nousivat liki seitsemän prosenttia indeksin niin saneltua, tapana oli luonnehtia sitä jättikorotukseksi. Nyt palkat nousevat vieläkin enemmän, mutta jättikorotuspuheet näyttävät nyt jo laantuneen.

Puolueet myöntävät, että osalla ikäihmisistä toimeentulo on huono. Nyt pitäisi ”*huolehtia eläkeläisten osto-voiman säilymisestä*”.

Eläkkeitä nakertaa myös palkkoihin nähden erilainen veroprosentti. Se selittyy esimerkiksi sosiaalivakuutusmaksuilla. Senioriliikkeen kyselyssä puolet puolueista kannattaa nykyistä käytäntöä. Toinen puoli haluaisi yhtäläiset verot samoille tulutasoille.

Digiaikaan tasa-arvoa

Eläkeläisten kohtaamisissa tunnelmaa on viime ajat jopa korkeuksiin nostanut keskustelu digiajan arjesta. Miten ratkaisisit ilman nettiä ja pankkitunnuksia olevan arjen? Varsin moni eläkeläinen ei voi tai osaa käyttää digitaalisia palveluita.

Puolueet eivät jätä periaatteesta neuvotteluvaraa: kaikki palvelut pitää saada myös perinteisellä tavalla vaalien alla sanotaan. Palvelut halutaan yhdenmukaisiksi ja kohtuuhintaisiksi.

Näin tehdään vaikka samalla myönnetään, että digimaailma on helpottanut palveluiden saatavuutta. Halukkaasti tarjotaankin ratkaisuja, joissa digiajasta syrjään jääneet voisivat saada tilanteeseensa apua ja koulutusta.

MATTI LITUKKA

ISTOCKPHOTO

KYSYMYSTÄ

Suomen Senioriliike esitti puolueille seitsemän kysymystä. Niihin vastasivat vihreät, ruotsalainen kansanpuolue, keskusta, perussuomalaiset, SDP, vasemmistoliitto, kokoomus. ja kristillisdemokraatit.

NÄIN KYSYTTIIN:

1. Vanhushoivaa pitää olennaisesti parantaa tulevan vaalikauden aikana. Valtion budjetissa tulee seuraavan vaalikauden aikana lisätä vanhushoivan rahoitusta, tarvittaessa siirtämällä rahaa muista budjetoitikohteista.
2. Hoivaa tulee lähivuosina priorisoida niin, että Suomessa päästään pohjoismaiselle tasolle - tai ainakin lähelle sitä - ensi vaalikaudella.
3. Miten ikäihmisten hoivaa tulee ensisijaisesti kehittää panostamalla?
4. Miten hoitohenkilökunnan saatavuus turvataan lyhyellä tähtämellä?
5. Miten parantaisitte pieniä työeläkkeitä saavien taloudellista asemaa?
6. Eläkeläisten ja palkansaajien verotus eri tulotasoilla on osin erilainen. Miten tämän näette?
7. Miten ratkaisisit ilman nettiyhteyksiä/verkkopankkitunnuksia olevan ikäihmisen asioinnin digimaailmassa?

❗ KAIKKI VASTAUKSET LÖYDÄT: senioriliike.fi

Jos haluat puolueiden vastaukset paperisina, voimme lähettää ne sinulle. Toimistonhoitaja Camilla Ojala on tavoitettavissa parhaiten tiistaisin ja torstaisin klo 10 - 12 Senioriliikkeen puhelinneuvonta-aikoina 050 345 4200.

SENIORILIIKKEEN VAATIMUKSET TULEVALLE HALLITUKSELLE

Senioriliike on erittäin huolestunut ikääntyneiden asemasta. Erityisesti ikäihmisiin suunnatut resurssit ovat jo pitkään olleet alhaisemmalla tasolla kuin muissa pohjoismaissa. Tarvitaan merkittävästi lisää resursseja, jotta voimme jatkossakin turvata pohjoismaisen yhteiskunnan perustehtävän - arvokkaan vanhuuden niille, jotka elämäntyönsä pitkälti ovat jo tehneet. Lisäresurssit mahdollistavat niin palvelujen kuin toimeentulon kehittämisen. Seniorien osallisuutta ja työllisyysmahdollisuuksia on kehitettävä.

- Seuraavalla hallituskaudella on **sitouduttava ikäihmisten kuntoutus-, hoiva- ja hoitopalvelujen vahvistamiseen** reaalisesti yhteensä vähintään miljardilla eurolla.
- **Omaishoitajien asemaa** on parannettava niin vapaiden kuin toimeentulon osalta. Omaishoito on saatettava työlainsäädännön piiriin. Tuen tasoa on nostettava ja saatettava verovapaaksi 700 euroon asti. Kotihoidon resursseja on vahvistettava.
- **Hoivapalvelujen rakenne** on uusittava, kotipalvelua kehitettävä ja asumispalveluja monipuolistettava. Kotitalousvähennyksen rinnalle on kehitettävä hyvinvointialueita velvoittava palveluseteli, jonka omavastuu pienituloiselle on 0 euroa.
- Kuntien on järjestettävä alueellaan **maksuttomat kuntoliikunta-mahdollisuudet** osana lakisääteistä terveyden edistämistä.
- Lääkkeiden, KELA-kyytien ja palvelujen **omavastuut on yhdistettävä** ja alennettava puoleen nykyisestä tasostaan. Palveluasumisen asiakkaan maksuosuutta on alennettava ja suojaosuutta korotettava merkittävästi.
- Palkansaajien ja eläkeläisten **verotus on yhtenäistettävä** kaikilla tulotasoilla kuten Ruotsissa on toteutettu vuoden 2023 alusta lukien.
- **Eläkeläisköyhyys on poistettava** hallituskaudella yhteisvoimin. Sen varmistamiseksi on käynnistettävä valmistelu, jossa niin eläkeläisjärjestöt kuin myös Senioriliike ovat mukana. Minimieläkkeisiin on saatava tasokorotus.
- **Työeläkkeiden laskentaperusteita on muutettava** esimerkiksi niin, että elinkustannusindeksin ja palkkaindeksin vaikutukset ovat yhtä suuret.
- **Ikääntyneiden mahdollisuuksia osallistua** yhteiskunnan kehittämiseen ja myös työelämään on edistettävä niin vero- kuin erilaisin muin helpotuksin, esimerkiksi ikääntyneiden erityisellä palkkatuella.

❗ SENIORILIIKKEEN PERUSTELUT VAATIMUKSIEN
TAUSTALLA LÖYDÄT: senioriliike.fi

Julksen alan
eläkkeensaaja,
hoida eläkeasiasi
helposti Kevan
Omat eläketietosi
-verkkopalvelussa!

keva.fi/elaketietosi

KEVA

Jalat turvoksissa? Vaikea löytää kenkiä?

pumpulin pehmeät, höyhenen kevyet Pirka-kengät

Pirka Seniorikengät

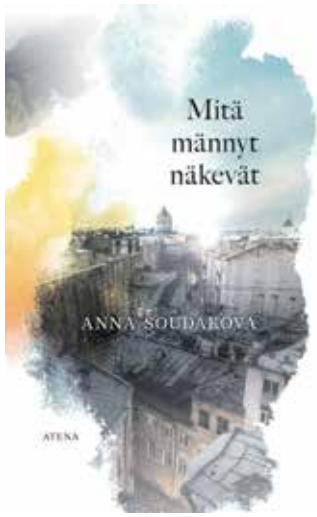
Tilaa ilmainen esite!

Erikoisleveä **Pirka-talvikenkä**

Finnorto-jalkineet
Verkkokauppa finnorto.fi

PIRKA-KENKÄ OY
03 334 1951 • pirka-kenka.com

KIRJAT

Suvun vaino ei jätä rauhaan

SOUDAKOVA, A, 2020
MITÄ MÄNNYT NÄKEVÄT
ATENA KUSTANNUS OY 2020

Anna Soudakova kirjoitti vuonna 2020 kirjan Stalinin ajan terrorismista Neuvostoliitossa, mistä Venäjä vaikenee.

Soudakova on Stalinin vainojen uhrien jälkeläinen. Hän asuu Suomessa. Hänen ensimmäinen romaaninsa *Mitä männyt näkevät* kertoo Stalinin vainoista. Oman suvun kokemukset ovat taustalla.

Demokraattisessa maassa on käsiteltämätöntä, että kansalaisia pidetään kertomatta heille syytä tai syyt ovat tekaistuja. Sukulaiset eivät tiedä läheistensä kohtalosta mitään. Isä ja äitejä viedään johonkin, omaisuus takavarikoidaan, lapset joutuvat lastenkotiin

järjettömän henkisen ja fyysisen väkivallan kohteeksi. Lasten koko lopuelämä on tuomittu, koska he ovat ”isänmaan vihollisten” lapsia. Heille eivät aukene opiskelupaikat eivätkä työmahdollisuudet.

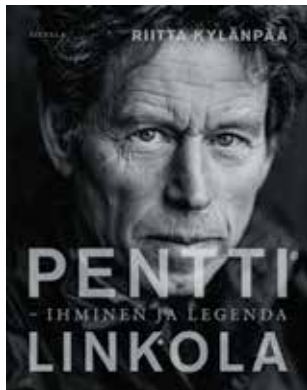
Kirja kuvaa elämää ennen vainoja. Elämä oli leppoisaa ja onnellista. Vanhemmat tekivät työtä, järjestivät syntymäpäiviä, lapset leikkivät puistossa, elämä oli huoletonta. Yhtäkkiä vanhemmat viedään väkisin kodistaan, heistä tulee ”isänmaan vihollisia”. Onnellista aikaa seuraa lapsille armottomia raakuuksia, pelkoa, väheksyntää.

Kaiken tämän keskellä sitkeä taistelija, kirjan päähenkilö **Jura** ponnistelee hirvittävässä olosuhteissa. Hän perustaa perheen, saa tyttären ja lapsenlapsia. Mutta koko ajan hän pelkää. Hän on tietämätön äidin ja isän kohtalosta. Valta on viranomaisilla. Lopulta hän pääsee muuttamaan perheineen Suomeen, koska yksi esivanhemmista on suomalainen.

Tieto vanhempiensa teloituksista saadaan lopulta Neuvostoliiton romahdettua. Miten ihminen selviää tällaisesta. Hän haluaa löytää haudat, niitä löytyykin joukoittain Karjalan Tasavallasta.

Ihmisarvo ei ole minkään arvoista diktatuureissa. Voit menettää henkesi syistä, jotka vain diktaattori ja hänen käskyläisensä tietävät. Demokratiaa kannattaa puolustaa kaikin voimin.

EEVA KAINULAINEN

Pentti Linkola
– metsien rakastaja

KYLÄNPÄÄ, R 2017. PENTTI LINKOLA
– IHMINEN JA LEGENDA
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ SILTALA. 455 S.

Luontokato ja ilmastomuutos puskevat päälle kovempaa kuin koskaan. Eikä tässä vielä kaikki, meret kärsivät muovista, lämpötilan noususta, niin että silakatkin ovat pienentyneet. Metsien avohakkuu jatkuu, vaikka metsiä pitäisi säästää luonnon monimuotoisuuden ja ilmaston lämpenemisen vuoksi.

Kun näin oman taloni kirjastossa **Pentti Linkolan** elämänkerran, tartuin kirjaan ja ajattelin, että mitähän Linkola on sanonut. Minusta tuntui, että ajankohtaisempaa kirjaa en voisi juuri nyt lukea.

Kirjan on kirjoittanut toimittaja Riitta Kylänpää erinomaisen luettavaksi ja kiinnostavaksi lukuisten haastattelujen ja kirjeenvaihdon pohjalta. Kirja voittikin 2017 tietokirjallisuuden Finlandia palkinnon.

Helsingin yliopiston rehtorin **Kaarlo Linkolan** poika Pentti vietti lapsuutensa Helsingin yliopiston kasvitieteellisessä puutarhassa. Perheen asunto oli puistorakennuksessa, jossa isällä oli myös työhuone ylimmässä kerroksessa. Luonto oli lähellä Penttiä jo lapsena, mutta todella rakkaaksi Pentille ja koko perheelle tuli **Hugo** ja **Greta Suolahden**, Pentin isovanhempien, sodan aikana ostama 70 hehtaarin maatila Kariniemi Vanajanselän rannalta Tyrvännöstä.

Kylänpää kirjoittaa: ”*Kariniemessä oli kaikki, mistä Pentti uneksi. Kalavedet, uimarannat, mansikkahaat, metsät ja myöhemmin myös linnut.*”

Lintuharrastus imaisi Linkolan nuorena poikana. Se oli menoa. Hän vaelsi, pyöräili ja seurasi eri lajien määrää järvien ympärillä ja saaristossa. Tarkat muistinpanot hän kirjasi pieniin sinisiin vihkoihinsa koko elämänsä ajan. Hän ehti rengastaa 68 900 lintua.

Linkola ei ollut erakko. Hänellä oli paljon ystäviä, jotka tulivat auttamaan kalastuksessa, joka oli hänen pääasiallinen elinkeinonsa. Lisätuloja tuli kirjoista.

Linkola eli niin kuin opetti. Hän nautti luonnosta, jossa hän koki onnellisimmat elämyksensä. Metsien hakkuut ja tuho ahdistivat häntä. Hän vuoroin uhkasi ihmiskuntaa kaiken loppumisesta ja vuoroin yritti herätellä toivoa. Suomen Kuvalehdessä 1999 Linkola esitti eloonjäämisoppinsa: *Syntyvyyttä on säännösteltävä, fossiilista polttoaineista, myös turpeesta on luovuttava, sähkö on tuotettava tuu-*

livoimalla, vesivoimalat on purettava, hevoset palautettava maataloihin, massamatkailun sijaan on retkeiltävä kotiseudulla patikoiden tai pyörällä, lentokentät on metsitettävä ja kouluissa kitkettävä kilpailu.

Linkola oli järkähtämätön näkemyksissään. Hän tarkkaili ja tutki luontoa ja tiesi mistä puhui. Hän oli myös taitava kirjoittaja, mutta hänen äärimmäiset ehdotuksensa saivat myös paljon kritiikkiä. Linkolan mielestä ihmiset ovat pölvästejä ja pölkkyä – ajautuvat kuin teuraat kohti loppuaan.

Pentti Linkola perusti ystävänsä Anneli Jussilan kanssa Luonnonperintösäätiön vanhojen metsien säilyttämiseksi. Hän antoi hankkeelle viimeiset säästönsä. Hänen mielestään käväisi, tekikö viisasti ”*Eihän minulla ole varaa edes palvelutaloon.*”

HELI STENVALL

Leipärenessanssi
Uusia tuulia hapanjuurella

ELIISA KUUSELA,
VALOKUVAAJA OKKO RIEKKI
READTIME 156 S.

Hapanjuurileivästä tulee ensimmäisenä mieleen ruisleipä, muheva limppu, jossa taikina on saanut rauhassa tekeytyä ja leivinuuni, josta niitä leipälapiolla koukitaan tarjolle. Vaan kelläpä kaupungissa leivinuunia olisi. Leipärenessanssi kirjassa matkataan maailmalla leivän perässä ja todistetaan, kuinka leipä yhdistää maailman ihmisiä. Hapanjuurella voi leipoa vaaleaakin leipää, jopa pullaa.

Eliisa Kuusela on kolunnut Europan maita ja koukannut myös Lähi-itään ja Afrikkaan. Suurin osa resepteistä on kuitenkin Euroopasta. *Leipärenessanssi* kirja on jatkoa Eliisa Kuuselan aikaisemmalle kirjalle *Leipävallankumous*, jossa hapanjuurileivonnan alkeet käydään perusteellisesti läpi.

Hapanjuurileipominen sopii hyvin eläkeläiselle, sillä leipä ei olekaan valmis yhdeltä istumalta. Ei. Ensin herätetään juuri eli mikrobiyhteisö, joka pilkkoo viljat sellaiseen muotoon, että saamme kaikki ravinteet talteen. Leivän tekeminen vaatii kärsivällisyyttä ja viipyilyä taikinan ääressä päiväkausia. Lopputulos palkitsee. Hapanjuurileipä tuoksuu ja on juuri sellainen oma saavutus, josta voi olla ylpeä.

HELI STENVALL

KORSISAARI

Luotettava taksi

Tilaa taksi Korsisaarelta. Suosittelemme ennakkotilausta, jotta varmistat kuljetuksen juuri sinulle sopivaan aikaan.

Korsisaarella on ammattitaitoiset kuljettajat ja monipuolinen kalusto.

Taksin voit tilata soittamalla arkisin klo 7-17
09 274 6900, sähköpostilla
kuljetukset@korsisaari.fi tai verkkosivujen lomakkeen kautta.

Senioriliikkeen syyskokous valitsi uuden puheenjohtajan ja hallituksen

Senioriliike kutsui valtiovarainministeri **Annika Saarikon** syyskokoukseen kertomaan julkisen talouden näkymistä. Hallituksen toimikausi on ollut hurja – pandemia, sota Euroopassa ja sähkön hinnan nousu. Meillä ikääntyvillä on luonnollisesti huoli, ettemme jää jalkoihin maailmanlaajuisten mullistusten pyörteissä.

- Elämme aikoja, kun sateen jälkeen ei tullutkaan pouta, Saarikko aloitti esityksensä.
- Myös ihmisten usko huomiseen on heikentynyt. Se voi olla sodan pelkoa tai pelkoa asioista, joihin ei voi vaikuttaa.

Paljon lohtua tai uusia avauksia Saarikko ei pystynyt tuomaan kuulijoille, vaikka hän vakuuttikin, että pohjoismaiseen hyvinvointimalliin voimme tuki itse Suomessa vaikuttaa. Saarikko otti esille, kotihoidon kummallisuuksia. Maaseudulla taipaleiden taakse kotihoitaja ajaa kolmekin kertaa päivässä vanhusta hoitamaan. Se ei ole vanhuksen eikä yhteiskunnan edun mukaista. Monelle palvelutalo voisi olla turvallisempi paikka.

Entä eläkeläisten mahdollisuus paikata työvoimapulaa? Lyhennetyn työajan ja joustavien työaikamallien turvin moni eläkeläinen voisi olla pidempään töissä. Se toisi sisältöä elämään, lisärahaa kukkaroon ja verotuloja valtiolle.

Uudeksi puheenjohtajaksi Reijo Vuorento

Eeva Kainulainen on ollut Senioriliikkeen varsinainen monitoiminainen. Puheenjohtajana hän on vetänyt yhdistystä, kirjoittanut ja osallistunut Seniorilehden toimittamiseen, huolehtinut taloushallinnon tehtävistä. Nyt Eeva halusi luopua puheenjohtajuudesta. Vetovastuu siirtyi hallituksen jäsenelle yhteiskuntatieteiden maisterille **Reijo Vuorennolle**. **Eeva Kainulainen** jää edelleen hoitamaan taloushallinnon tehtäviä.

Uusiksi hallituksen jäseniksi valittiin: asumisasiantuntija **Esa Fagerlund**, kansanedustaja **Kimmo Kiljunen**, teatteritaiteen maisteri **Maarit Peltomaa**, projekti-insinööri **Vesa Ruuttunen**, geriatri, professori **Timo Strandberg**, Seniorilehden päätoimittaja **Heli Stenvall** ja kansanedustaja **Sari Tanus**.

Hallituksen varajäseniksi valittiin: professori **Jaana Leikas**, tietokirjailija **Reijo Kauppila** kenttärovasti **Seppo Ahonen**.

Jäsenmaksut pidettiin ennallaan. Henkilöjäsenmaksu on 20 euroa, yhteisöjäsenmaksu on 100 euroa ja kannatusjäsenmaksu 500 euroa. Varapuheenjohtaja valitaan hallituksen ensimmäisessä kokouksessa.

HS

Eeva Kainulainen luopui Senioriliikkeen puheenjohtajuudesta ja vetovastuun otti yhteiskuntatieteiden maisteri Reijo Vuorento. Kuvassa keskellä valtiovarainministeri Annika Saarikko, joka oli puhumassa Senioriliikkeen vuosikokouksessa.

SENIORILIIKKEEN HALLITUS 2023

REIJO VUORENTO
puheenjohtaja

ESA FAGERLUND

KIMMO KILJUNEN

MAARIT PELTOMAA

VESA RUUTTUNEN

TIMO STRANDBERG

HELI STENVALL

SARI TANUS

ISTOCKPHOTO

SENIORILIIKKEEN ILTAPÄIVÄ omaishoidosta ja digitalisaatiosta

Senioriliike järjesti 30.1.2023 Pikkuparlamentissa tilaisuuden Omaishoidon tilasta sekä digitalisaation haasteista ikäihmisille. Tilaisuuden avasi Senioriliikkeen uusi pj. **Reijo Vuorento**. Avauksen jälkeen kansanedustaja **Kimmo Kiljunen** esitti kriittiset näkemyksensä digitalisaation toteutuksesta: monet ikäihmiset ovat syrjässä - jopa ilman pankkitunnuksia. Kiljunen mukaan omaishoitoto tuo yhteiskunnalle miljardien säästön. Hoivan ja hoidon kannalta on välttämätöntä, että omaishoitajien asemaa kohennetaan.

Tämän jälkeen kuultiin Omaishoitajaliiton puheenjohtajan **Sari Raassinan** esitys.

Omaisen hoitoon liittyviä auttajia Suomessa noin 350 000, joista sopimusperusteisia omaishoitajia runsaat 50 000 keskimääräisen tuen ollessa noin 450 e/kk + 3 vapaaapäivää/kk. Pienestä tuesta verotus vie monilta jopa kolmanneksen, joten rahan lisäksi vaaditaan myös sitoutumista ja suurta halua auttaa lähimmäistään.

Suomalaisten hoivavasta arvioiden mukaan noin 80 % on läheisten vastuulla. Kun keskimäärin yhteiskunnan maksama kustannus ikääntyneen tehostetussa palveluasumisessa on noin 63 000 euroa vuodessa, se on omaishoidossa noin 12 000 euroa. Kustannustehokkuus ja säästö omaishoidossa on tähtitieteellinen, jopa niin, että monet uupuvat, kun käytännössä ei ole vapaata, ei työterveydenhuoltoa.

Omaishoitajan asemaan tuleekin saada parannuksia ja rinnastaa se muuhun ansiotyöhön. Nyt tilanne on sietämätön. Laskennallisesti yhteiskunta säästää jopa 2,5 miljardia siinä, että omaiset hoitavat vammaista lastaan tai ikääntyntä omaistaan verrattuna siihen, että yhteiskunta hoitaisi erilaisissa palvelupisteissä.

Työntekijöiden saatavuus hoitoalalla on jo

nyt kriisissä. Entä jos omaishoitajatkin laittavat hanskat tiskiin? Sitä sopii puolueiden miettiä näin vaalien alla. Sari Raassina kehottikin runsaslukuisia kuulijoita seuraamaan ehdokkaiden puheita siitä, mitä ajatuksia heillä on hoivan ja hoidon- ja erityisesti omaishoidon kehittämiseksi.

Digiyhteiskunta syrjäyttää, kun ei ole pankkitunnuksia

Digitalisaation vaikutuksista ja haasteista ikäihmisten arkeen ja hoivaan kuultiin ansio- kas esitys. Nykyinen tilanne on karmea niiden kohdalla, joilla ei ole pankkitunnuksia ja niillä, jotka ovat syrjäytyneet digimailman kehityksestä, kertoi VTT:Stä tohtori **Jaana Leikas**.

Hänen mielestään asioissa ei ole edistytty, vaan joka päivä ihmisiä syrjäytyy nopeutuvasta kehityksestä. Kehityksen ajurina tulee olla ihmisten tarpeet ja etiikka. Paljon puhutaan heikoimmassa asemassa olevien elinoloista ja huomioon ottamisesta, jolla mitataan yhteiskunnan arvoja. Entä digitalisaatio? Viedäänkö sitä eteenpäin pitäen kaikki mukana? Ei todellakaan. Tarvitaan uudenlaista opastusta ja neuvontaa-digitalikkareita ym. Ja yleistä asennemuutosta.

Myös robotiikka ja tekoäly puhuttivat. Roboteista ei ole ihmisen korvaajaksi, mutta ne auttavat arjen askareissa ja voivat olla apuna esim. muistisaira- arjessa.

EK/RV

Kehityksen ajurina tulee olla ihmisten tarpeet ja etiikka.

ISTOCKPHOTO

Mihin suuntaan terveydenhuoltoa viedään?

Hyvinvointialueet ovat aloittaneet ja haasteita palvelujen toimivuudessa riittää. Resursseja puuttuu, niin euroja kuin hoitohenkilökuntaakin.

Hyvinvointialueilla on löydettävä inhimilliset ja tehokkaat keinot terveydenhuollon kriisin selättämiseen. Perusterveydenhuoltoa on saatava vahvistettua niin, että riittävä, oikea-aikainen hoito, hoiva ja tuki voidaan tarjota. Tutkimuksiin, hoitoon ja kuntoutukseen on päästävä joustavasti, helposti ja ennen muuta oikeaan aikaan.

Digitaaliset laitteet ovat monilla käytössä ja ne voivat helpottaa asiointia, mutta palvelujen piiriin on päästävä myös puhelimitse. Samoin asiointi myös kasvotusten on mahdollistettava. Monin paikoin käytetään ns. takaisinsoittopalvelua. Tällöin takaisinsoiton on todellakin lyhyen ajan sisällä toteuduttava.

Laadukas, inhimillinen saattohoito, jossa kivut ja muut häiritsevät oireet hoidetaan tehokkaasti, tulee myös saattaa kaikkien sitä tarvitsevien ulottuville. Sen sijaan eutanasia, toisen ihmisen suunnitelmallinen, vaikkakin omasta pyynnöstä tapahtuva, surmaaminen, on ehdottomasti torpattava. Potilaan on voitava luottaa lääkäriinsä ja lääkärin on voitava tehdä koulutustaan vastaavaa työtä lääkärinvalansa mukaisesti.

Riittävät resurssit, riittävästi henkilökuntaa ja riittävästi euroja yhteiskunnan keskeisille sektoreille on

Miten saataisiin kymmenistä tuhansista terveydenhuollon sektorin ulkopuolella työskentelevistä terveydenhuollon ammattilaisista edes osa palaamaan alalle?

löydettävä. Miten saataisiin kymmenistä tuhansista terveydenhuollon sektorin ulkopuolella työskentelevistä terveydenhuollon ammattilaisista edes osa palaamaan alalle?

Eläkeläisten joukossa on valtavasti hyväkuntoisia, pitkän terveydenhuollon työkokemuksen ja vahvan ammattitaidon omaavia ammattilaisia. Heistä ainakin osa voisi palata osa-aikaiseen aktiivityöhön, kunhan joustavuutta ja vahvat verokannustimet tarjotaan. Jos eläkkeellä tehtävän työn verotus olisi alkuvaiheessa hyvin matalaa, lähtisi aivan nollatasosta eikä palkkatulo vaikuttaisi eläkkeen verotukseen, olisi työnteko kannattavaa ja hyvin houkuttelevaa. Terveydenhuoltosektori voisi nopeasti saada lisätyövoimaa ja myös yhteiskunta verotuloja.

Olisitko sinä tai tuttavasi tilanteessa, jossa voisit tarttua vielä työhön, ainakin osa-aikaisesti?

Samaan aikaan on muistettava, että monet tekevät todella arvokasta työtä toimiessaan omaishoitajina. Omaishoitajien palkkioihin on saatava korotusta ja palkkion tulee olla verovapaa. Omaishoitajista ja heidän jakamisesta tulee myös huolehtia paljon nykyistä paremmin. Samoin kotihoidon resursseja on merkittävästi vahvistettava.

Tulevat päättäjät ovat monenlaisten haasteiden edessä. Velkaantuminen tulee saada katkaistua ja valtion talous tasapainotettua. Vaihtoehtoa ei ole, velaksi eläminen ei voi jatkua. Taloutta on hoidettava vastuullisesti, jotta hyvinvoin-

tiyhteiskunnan keskeiset palvelut voidaan säilyttää ja myös ikäihmisistä ja heikoimmista huolehtia hyvin.

Yhteiskunnassa tulee ensisijaisesti keskittyä perusasioiden hyvään hoitoon. Arvot ratkaisevat pitkälti, miten asioita priorisoidaan. Kestävien kristillisten arvojen ja niistä nousevien linjausten varaan on tätä yhteiskuntaa rakennettu vuosisatojen ajan ja näin on oltava jatkossakin. Äänestäjät ja tuleva eduskunta päättää, mihin suuntaan maata viedään.

SARI TANUS
erikoislääkäri
kansanedustaja (Kd)
Senioriliikkeen hallituksen jäsen

Kummastelua kummastelun jälkeen

Voi vain ihmetellä eläkejärjestelmästä ja sen kestävyydestä käytävää keskustelua ja kirjoittelua.

Katsotaanpa asioita yhtäältä puhtaasti numeraalisten menneisyyden faktojen mutta myös tulevaisuuden ennusteiden pohjalta.

Otan ensin menneisyydestä muutaman näkökohdan:

1. Eläkerahastojen kasvu on ollut vuodesta 2000 vuoteen 2022 runsaat 280 %. Vuonna 2000 rahastot olivat 63 miljardia euroa ja taas vuoden 2022 lopussa arviolta 240 miljardia euroa.

2. Työeläkeyhtiöt ovat eläneet kuin siat vatukossa. Vain muutama esimerkki tästä:

a) Työeläkeyhtiöiden liikekulut olivat keskimäärin vv. 2005–2020 3,17 % työeläkemenaista, kun lopuilla eläke toimijoilla luku oli 1,28 %. Totean, että jos työeläkeyhtiöt olisivat toimineet muiden kustannustehokkuudella, tuona aikana olisi rahaa säästynyt runsaat 3,5 miljardia euroa.

b) Sijoitustuotoissa eläkeyhtiöt ovat päässeet vv.1997–2021 keskimäärin 4,5 %:n reaaliseseen tuottoon, julkisten alojen vastaavan ajan tuotto oli taas 4,9 %. Tuon eron vaikutus korkoa korolle tekijäkin huomioon ottaen on ollut noiden vuosien aikana noin 15 miljardia euroa eläkeyhtiöiden häviöksi.

3. Kun tänäkin päivän tiedotteissa oli puhuttu eläkemaksujen korotustarpeesta niin eipä tuoda koskaan esille sitä, että vuosina 2015–2021 eläkemaksut olivat Telan tietokannan mukaan keskimäärin 29,14 %. Tämä luku pitää sisällään niin yritysten, ansiotasonsaajien kuin valtion osuuden työeläkemaksuista.

ETK:n uusimmissa pitkän tähtäimen laskelmissa on käytetty koko ennustekauden ajan työeläkemaksu-prosenttina 27,8 prosenttia.

Sitten tulevaisuuden ennusteisiin.

Vaikka eläkelaitosten sijoitusvarat kasvavat ennusteiden mukaan hirmuisesti, eläkevarat tulisivat olemaan ETK:n uusimman ennusteen mukaan vuonna 2070 noin 300 tuhatta euroa per eläkkeensaaja, kun ne olivat vuonna 2022 hieman alle 160 tuhatta euroa.

Sekin on huomionarvoista, että noihin lukuihin tullaan niin alhaisella keskimääräisellä reaali-tuotennusteella kuin 3,32 % (vv.2022–2085). Edellä on todettu tuottojen historiaa edellisen neljännesvuosisadan ajalta.

Se näissä tulevaisuuden kalkyyeissa on aivan ratkaisevaa, että muun muassa taitetun indeksin seurausta on eläkerahastojen suuruus. Nykyrahaston suuruuden tuesta eläkejärjestelmän kestävyys kertonkoon yksinkertainen matematiikka. Kun nyt rahastot ovat vajaat 240 miljardia euroa, ne olisivat korkoa korolle tuottona ETK:n 3,32 %:n ennusteen keskituotolla vuonna 2070 noin 1150 miljardia euroa ja taas vuosien 1997–2021 eläkeyhtiöiden reaalisella keskituotolla runsaat lähes 2000 miljardia euroa. Siis tämä tilanteessa, jossa eläkevarojen tuottoa ei käytettäisi lainkaan eläkkeiden ja eläkelaitosten liikekulujen maksamiseen.

Todettakoon edelliseen kappaleeseen lisäyk-

Se näissä kalkyyeissa on aivan ratkaisevaa, että muun muassa taitetun indeksin seurausta on eläkerahastojen suuruus.

senä, että samalla kun eläkerahastojen kasvu olisi vv.2022–2070 ETK:n ennustetuottoprosentilla runsaat 900 mrd. euroa, olisi vastaavasti maksettujen eläkkeiden ja eläkemaksujen sekä eläkelaitosten kulujen kokonaistulos vastaavana aikana runsaat noin 220 mrd. euroa tappiollinen.

Tässä muutama näkökulma sille journalismille, mitä kaikkialla esiintyy eläkejärjestelmän kestävyydestä.

Niin eläkelaitosten hyvin kirjava kustannustehokkuus kuin työeläkkeitä hoitavien laitosten väliset sijoitusten tuottoerot kertovat muun muassa sen, että jo olisi aika tälläkin rintamalla siirtyä siihen, mikä valitsee yleisen sosiaaliturvan hoidon osalta. Kun Kela hoitaa asioita ilman kilpailua ja ymmärtääkseni hyvin, miksi vastaavasti työeläkejärjestelmää ei voisi hoitaa yksi julkinen Keva. Tämähän on puhtaasti poliitikkojen päätösvaltaan kuuluva asia.

PAAVO JAUHIAINEN

Pärjäämmekö päivän askareissa väsymättä?
Miten lisätä terveitä ja toimintakykyisiä
elinvuosia elämänkaaren loppuun saakka?

LIKUNNALLA ENERGIAA ARKEEN

THL:n mukaan hyvä fyysinen kunto ennustaa terveyttä ja vähentää riskiä sairastua pitkäaikaissairauksiin. Säännöllisellä liikunnalla on ikääntyville merkittäviä terveyshyötyjä. Kohtalaisen kuormittava liikunta vahvistaa tuki- ja liikuntaelimiä sekä hengitys- ja verenkiertoelimistöä. Kaatumistapaturmien riski pienenee. Liikunta parantaa muistia ja auttaa nukkumaan paremmin. Liikunta tarjoaa myös monenlaisia mahdollisuuksia ylläpitää sosiaalisia kontakteja.

Liikuntaharrastukset ja arkiliikunta vähenevät usein iän karttuessa huomaamattamme. Mitä vähemmän liikumme sitä vaikeampaa liikkeelle lähteminen voi olla.

Ikäinstituutti on koordinoanut vuodesta 2005 lähtien kunnissa toteutettavaa *Voimaa Vanhuuteen* -ohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on edistää terveysliikunnan avulla kotona pärjäävien, toimintakyvyltään heikentyneiden ikäihmisten (75+) liikkumiskykyä, osallisuutta ja itsenäistä selviytymistä. Espoossa oh-

jelma käynnistyi vuonna 2022. Espoon vanhusneuvosto osallistuu hankkeeseen kannustaen jäsenjärjestöjään yhteistyöhön.

Ohjelmaan osallistuvat kunnat toteuttavat hanketta erilaisin painotuksin. Ikäihmisten tavoittaminen ja innostaminen liikunnan pariin on ensimmäinen tehtävä. Viestintä tarjolla olevista liikunnan mahdollisuuksista on suunniteltava niin, että se tavoittaa iäkkäät ihmiset.

Liikuntamuodot ovat moninaisia. Jotkut iäkkäistä liikunnan harrastajista tarvitsevat ulkoiluystävän tai kuntosalikaverin auttamaan alkuun pääsyä. Ohjelmaan voi kuulua penkkilenkkejä, ohjattua puistoliikuntaa, kulttuurikävelyä, luontoelämäyspolkuja, kuntosaliryhmiä, voima- ja tasapainoharjoittelua tai taloyhtiöjumppaa. Mahdollisuuksia on monia. Liikuntaryhmien kokoaminen ja aktivoiminen on parhaimmillaan yhdessä tekemistä kunnan eri toimialojen, sosiaali- ja terveystoimen, eläkeläisjärjestöjen, oppilaitosten, seurakunnan ja taloyhtiöiden kanssa.

Liikuntamuodot ovat moninaisia, jotkut tarvitsevat ulkoiluystävän tai kuntosalikaverin auttamaan alkuun pääsyä.

Myös kirjastot, uimahallit ja palvelukeskukset ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita.

Ikäinstituutti mentoroi kuntia ja tarjoaa koulutusta ammattilaisille ja vapaaehtoisille. Kunnan liikuntatoimet koordinoivat paikallisia hankkeita, järjestävät tapahtumia ja tarjoavat muun muassa liikuntaneuvontaa, vertaisohjaajien koulutusta, maksuttomia liikuntaryhmiä ja ohjausta. Ollaan aktiivisia. Liikunnan avulla saamme voimia vanhuuteen.

KERTTU PERTILÄ

Espoon Vanhusneuvoston jäsen

Yhteisöllinen talo Verkkosaarella valmistumassa

Miten korkeakoulumaailmasta juuri eläkkeelle jäänyt ihminen päätyy rakennuttamaan kerrostaloa? Siten, että elämään avautuu vahva halu kuulua yhteisöön, joka rakennuttaa talon yhdessä.

AKTIVISET SENIORIT/PASAATTITALO

Yliopistossa ja ammatillisessa opettaja-korkeakoulussa opinto-ohjaajakoulut-tajana työuraa tehnyt **Päivi-Katriina Juutilainen** asuu Helsingin Arabianrannassa, mutta jo runsaan kuuden vuoden ajan hän on haikaillut muuttoa ripauksen etelämmäs Kalasataman Verkkosaareen.

– Tutustuin yhteisöasumiseen lähes kymmenen vuotta sitten erään ystäväni kautta. Kun vierailin hänen luonaan yhteisöllisessä Kotisatama-talossa, koin hyvin vahvasti, että tämä on sellaista, jossa haluan olla itse mukana. Aktiivisten Senioreiden kolmannessa talohankkeessa, Pasaati-talossa olen ollut mukana ensimmäisestä infosta lähtien tammikuusta 2017, Päivi-Katriina Juutilainen kertoo.

Talo, jossa kaikilla on ikeomat asuntonsa ja yhteisiin tekemisiin voi aina osallistua juuri silloin, kuin siltä tuntuu, on Päivi-Katriinalle todella tärkeä.

– Se merkitsee valtavasti! Mutkattomia naapurisuhteita, tuttavuuksia, kavereita, ystäviä. Mahdollisuutta kokea ja tehdä asioita yhdessä. Kohtaamisia arjessa ja juhlassa. Yhteenkuuluvuuden tunnetta, mutta myös mahdollisuutta yksityisyyteen.

Yhteisöllisyys luodaan yhdessä

Yhteisöllisyydestä pasaatilaisten puhuvat vielä pitkään, sillä esimerkiksi talon tavat, pasaatilaisten omat säännöt vielä puuttuvat. Monesta asiasta yhteistilojen sisustusta myöten on jo ehditty sopia suuntaviivat.

– Yhteisöllisyydellä on mielestäni monta tasoa. Se on ilmennyt lähtökohtaisena kiinnostuksena olla yhteydessä toisten kanssa. Ei ole mittanauhaa kanssakäymisen tai tekemisen määrälle, se on pikemminkin asenne.

Pasaatilaisten yhteisöllisyys on jo nyt toteutunut monenlaisena yhdessä tekemisenä ja olemisena: illanviettoina, kulttuuriharrastuksina, lähes päivittäisenä yhteydenpitona sosiaalisen median kautta, toinen toisten tsemppaamisena

ja huomioimisena.

– Jokunen ristiriitakin on ollut – onneksi. Emme kuvittele elävämme ristiriidattomassa maailmassa edes Pasaatin hienossa yhteisössä.

Tulevan asumisensa Päivi-Katriina toivoo olevan urbaania elämää, missä kaikki Helsingin riemut ovat läsnä.

– Kirjallisuuspiirejä, akvarellimaalausta, liikuntaryhmiä, pitkiä aamukahveja, lautapelejä, tietovisoja, hyvää ruokaa ja juomaa. Leppoisa ja aktiivista samassa paketissa. Mutta myös sovittelevaa, kompromisseja ja periksi antamista.

400 yhteistä neliötä

Yhteisiä tiloja talossa on runsaasti alkaen katto-terassista, ylimmän kerroksen takkahuoneesta, ateljeesta, kuntoiluhuoneesta ja kolmesta erilaisesta saunasta jatkuen alakerroksen verstaaseen, yhteiseen suureen keittiöön ja myös juhlatilana toimivaan ruokasaliin.

Saman yhdistyksen kahdesta edellisestä talohankkeesta poiketen Pasaati-talossa ei ole asukkaille ikärajaa. Talon asunnoista on nyt varattu noin kaksi kolmasosaa, ja moni asukas on jo ehtinyt jäädä eläkkeelle tai lähivuosina jäämässä, mutta eivät kaikki.

– Meille ovat tervetulleita kaikenikäiset. Uskomme, että yhteisöllinen elämänsäsenne ratkaisee enemmän kuin ikä.

Pasaatia on alusta lähtien rakennettu vapaaehtoisen yhteisöllisyyden periaatteella. Asukasyhdyän heterogeenisyys tuo mukanaan moninaisuutta, ja Päivi-Katriinan mukaan Pasaatissa ajatellaan, että moninaisuudesta kumpuaa kaikille mielekkäitä tapoja elää yhteisössä ja yhteisölle. Sitoutuminen yhteiseen tekemiseen on täysin vapaaehtoista, pakkoja ei ole.

Suunnitelmat jo pitkällä

Noin kahden vuoden päästä valmistuva talo on periaatteessa paperilla valmis, mutta jokainen uusi asunnon varaaja pääsee kuitenkin muotoilemaan oman asuntonsa omien tarpeidensa ja

mieltymystensä mukaisesti yhdessä arkkitehdin kanssa.

Työtä silti vielä riittää, ja sitä varten hankkeessa on mukana vapaaehtoisten aktiivien lisäksi suunnittelun ja rakentamisen kaikkien eri osa-alueiden ammattilaiset.

Kenelle Päivi-Katriina suosittelee yhteisöllistä asumismuotoa?

– En oikeastaan pysty nimeämään ketään, jolle tällainen asumismuoto ei sopisi. Yksityisyyden ja yhteisöllisyyden suhdetta voi jokainen säädellä omien fiilistensä mukaan. Mutta ehdottomasti täytyy ymmärtää, mitä ryhmärakennuttaminen merkitsee. Mutta senkin tiedon selvittämiseen meillä on ammattilaiskonsultit, Päivi-Katriina Juutilainen sanoo.

AIRI VUOLLE

! LISÄÄ TIETOA RYHMÄRAKENNUTTAMISESTA, YHTEISÖLLISYYDESTÄ JA PASAATI-HANKKEESTA LÖYDÄT: pasaatitalo.fi

Päivi-Katriina Juutilaisella on aikuisten lastensa kanssa yhteinen loma-asunto Espanjan Orihuela Costalla. Espanjassa on mukava käydä, mutta Verkkosaaren yhteisöllisessä talossa Päivi-Katriina haluaa asua.

MENOVINKKEJÄ LÄHELLE JA KAUA

AJANVIETETTÄ MONEEN MAKUUN JA TUNNELMAAN

Yle Areenasta löytää katseltavaa ja kuunneltavaa moneen makuun. *Avara luonto* -dokumentteja, uusimpana *Eläinmaailman dynastiat*, jossa käsitellään laumaelämää ja valtataisteluita.

Hyvän mielen sarjoista löytyy televisiossakin pyörinyt *Doc Martin*, kirurgi maalaislääkärinä. Ja paljon muuta – kevyttä, jännittävää, historiaa, tätä hetkeä, kurkistuksia tulevaan.

Ylen Areenassa on myös upea tarjonta elokuvia. Vaikka olisi joskus aikoinaan nähnyt **Komisario Palmun** elokuvat, ne jaksavat yhä vielä viihdyttää. Entä vanhat **Alfred Hitchcockin** jännärit, niitäkin katsoo mielellään. Moni on saattanut mennä

aikoinaan ohi ja ovat nyt kuin uusia.

Suomen Kansallisopera tulee kotiin upeilla esityksillä, kuten **Kaija Saariahon** *Jää* tai uutuuksena myös *CircOpera*. Matkailu ja ruokaohjelmat avaavat maailmaa ja voivat innostaa uudenlaisen makuu- ja ruokailun löytämiseen.

Kuuntelupuolella podcasteina vaikkapa *Utispodcast*, *Politiikkaradio*, *Pieleen mennyt historia* – *Ihmiskunnan perisynti*. Tieteestä kiinnostuneille esimerkiksi *Tiedetrippi*. **Sari Valton** keskusteluohjelma ilmiöistä, arjesta, elämästä.

Valikoima on runsas.

areena.yle.fi

KCE

DESIGNMUSEO

UTOPIA NYT - kertomus suomalaisesta muotoilusta

DESIGNMUSEO, KORKEAVUORENKATU, HELSINKI
KOKOELMANÄYTTELY VUODEN 2023 LOPPUUN

Designmuseon kokoelmanäyttely avaa suomalaista muotoiluhistoriaa elävinä tarinoina, tämän päivän teknologiaa ja digitaalisia alustoja hyödyntäen.

Utopialla kokoelmanäyttelyssä tarkoitetaan käytännönläheistä tapaa luoda jotain, millä on merkitystä. Suomalaisesta muotoiluhistoriaa lähestytään monen eri teeman kautta. Tilallisesti näyttely on jaettu kuuteen osaan: Prosessihuoneeseen, Virtuaalihuoneeseen, Aikajanakäytävään, Ikonihuoneeseen, Vaihtuvaan tilaan ja Varastoon.

• designmuseum.fi/fi/exhibitions/utopia-nyt-kertomus-suomalaisesta-muotoilusta/

TEATTERIMUSEON ARKISTO ©EINO PARTANEN

Tunteita ja eleganssia

INTERNET, MAKSUTON

Valokuvaaja **Eino Partanen** (1902–1962) kuvasi viipurilaista teatteria 10 vuoden ajan vuosina 1929–39.

Verkkonäyttely Tunteita ja eleganssia johdattaa vuosikymmenten taakse, keskelle iloisin Viipurin vireää teatterielämää.

Nimensä mukaisesti näyttely välittää niitä tunteita, joita yleisö sai katsomossa kokea, ja eleganssia, joka teatterililtoihin liittyi.

• teatterimuseo.fi/verkkonäyttelyt

KANSALLISMUSEO

Suomen tarina

KANSALLISMUSEO, MANNERHEIMINTIE 34, HELSINKI

Näin koskettavasti Suomen itsenäisyyden ajan tarinaa ei olekaan kerrottu. Näyttely kouraisee sydämeä niin suomalaisia kuin muualta tulevia vieraita.

Suomen lähimenneisyys on valoa ja syviä varjoja. Itsenäistymiseen ja sotiin liittyviä haavoja käsitellään näyttelyssä rohkeasti uudella tavalla. Näyttely tulvii myös riemua, sillä sadassa vuodessa Suomesta on kasvanut demokratian, tasa-arvon ja hyvinvoinnin maa. Hellästi nautetaan myös suomalaisten pikku kummallisuuksille – suomalaiset ovat outo, mutta onnellinen kansa! Kansa, joka rakastaa Muumeja, pallotuolia, kuraalareita, heviä ja saunaa.

Huolella esille valitut esineet pitävät tiukasti otteessaan. Kaatuneen punasotilaan saappaat, ensimmäisten vaalien urna, tavallisten ihmisten toisessa maailmansodassa valtiolle lahjoittamat kultaesineet sekä Karjalasta evakkona lähteneen pikku-Elvin kukkopilli ja matkalaukku tuovat historian elävästi tähän hetkeen. Digitaaliset toteutukset jatkavat siitä, mitä esinein, kuvin ja sanoin ei voida kertoa.

• kansallismuseo.fi/fi/naeyttelyt/suomen-tarina

PIHA & PUUTARHA -MESSUT

Turun Messukeskuksessa **24. – 26.3.2023** järjestettävä *Piha & Puutarha* -tapahtuma starttaa kevätseason.

Tapahtuma järjestetään samaan aikaan *Mökki & Vene* -messujen kanssa ja molempiin tapahtumiin pääsee sisään samalla lipulla.

• turunmessukeskus.fi/tapahtuma/piha-puutarha/

KEVÄTMESSUT

HELSINGIN MESSUKESKUS
KEVÄTMESSUT YM. 30.3.–2.4.2023

Suomen suurin puutarhanhoidon, rakentamisen, remontoinnin ja piensisustamisen tapahtumakokous Kevätmessut aloittaa kevätkauden Helsingin Messukeskuksessa.

Upeasti uudistunut tapahtuma tarjoaa kaiken asumiin, kotiin ja mökkeilyyn – tonteista taloihin ja mökkeihin ja kukista koneisiin. Samanaikaisesti järjestetään Lähiruoka & luomu -messut, Golfmessut ja OutdoorExpo.

• kevatmessut.messukeskus.com

Seniorilehti

Suomen Senioriliike Arvokkaan vanhenemisen puolesta.

- ilmestyy kahdesti vuonna 2023
- painos/jakelu 45 000 kpl
- painopaikka: Lehtisepät

TOIMITUSKUNTA
päätoimittaja:
Heli Stenvall
heli.a.stenvall@gmail.com
p. 050 568 9336

Eeva Kainulainen
Matti Litukka
Maarit Peltomaa

ULKOASU JA TAITTO
Minna Ruusinen / Miks' ei! Oy
puh. 040 540 84 94
minnaruusinen@gmail.com
mikseioy@gmail.com

KUSTANTAJA / JULKAISIJA
Suomen Senioriliike – Arvokkaan vanhenemisen puolesta ry

ILMOITUSKOOT JA HINNAT:
(eur alv 0%)

Tekstisivujen ilmoitukset
koko sivu 2 900 euroa
1/2 sivua 1 500 euroa
1/4 sivua 900 euroa
1/6 sivua 670 euroa
1/8 sivua 550 euroa

Mediakortin löydät:
senioriliike.fi tai toimisto@senioriliike.fi

TOIMISTO
Siltasaarenkatu 4, 7. krs
c/o Globaalikeskus
00530 Helsinki
Toimiston puhelinpäivystys
tiistaisin ja torstaisin klo 10 – 12
p. 050 345 42 00
sähköposti:toimisto@senioriliike.fi

Haluatko jakaa lehteä lähipiirissäsi paikallisiin ikääntyvien ja vanhusten toimintakeskuksiin?

Voit tilata Seniorilehteä toimisto@senioriliike.fi tai puhelimitse 050 345 4200 tiistaisin ja torstaisin klo 10–12 Senioriliikkeen puhelinneuvonta-aikoina.

TULE PUOLUSTAMAAN IKÄÄNTYVIEN OIKEUKSIA

LIITY JÄSENEKSI. Täytä ja postita tämä vastauskortti.

JÄSENENÄ SAAT ajankohtaisia tietoja ikäihmisten hyväksi tehtävästä työstä sekä jäsenlehden ja -kirjeen. Voit liittyä oman alueesi osastoon tai perustaa sellaisen.

☐ Liityn jäseneksi ja maksan 20 euron jäsenmaksun laskun saatuani

☐ Liityn kannatusjäseneksi ja maksan kannatusjäsenmaksun 500 euroa laskun saatuani

☐ Olen tukenut liikkeen toimintaa maksamalla valitsemani summan Suomen Senioriliikkeen tilille FI86 1745 3000 0875 53

sukunimi

etunimet

lähiosoite

postinumero

kotikunta

sähköposti

puhelin

matkapuhelin

☐ nainen

☐ mies

syntymävuosi

äidinkieli ☐ suomi ☐ ruotsi

toivottu viestintätapa ☐ sähköposti ☐ kirje

☐ Hyväksyn, että yllä antamani henkilötiedot tallennetaan Suomen Senioriliike - Arvokkaan vanhenemisen puolesta ry:n jäsenrekisteriin.

Tietojani saa käyttää ainoastaan Suomen senioriliikkeen sisäisiin jakeluihin.

LÄHETÄ VASTAUSKORTTI KIRJEKUORESSA OSOITTEELLA:

Suomen Senioriliike – Arvokkaan Vanhenemisen puolesta ry Siltasaarenkatu 4, 7. krs, c/o Globaalikeskus, 00530 Helsinki; TUNNUS 5018500, 00003 VASTAUSLÄHETYS SENIORILIIKE MAKSAA POSTITUKSEN.

HOK-ELANTO

JOKAINEN YRITYS PITÄÄ HUOLTA OMISTAJISTAAN

Osuuskaupan omistamme me asiakkaat itse.
Kaikki tuotantomme käytetään suoraan sinun ja lähialueesi hyväksi. Katso paljonko se on euroissa: s-kanava.fi

S olet sinä.

Täytä ja postita tämä vastauskortti
kirjekuoressa osoitteeseen:
Senioriliike maksaa postituksen.

SUOMEN SENIORILIIKE
– ARVOKKAAN VANHENEMISEN PUOLESTA RY
Siltasaarenkatu 4, 7. krs, c/o Globaalikeskus
00530 Helsinki
Tunnus 5018500
00003 VASTAUSLÄHETYS

KUTSU

Suomen Senioriliike – arvokkaan vanhenemisen puolesta ry:n
sääntömääräiseen kevätkokoukseen

Tervetuloa keskustelemaan ja tapaamaan tuttuja ja solmimaan uusia tuttavuuksia!
Suomen Senioriliike - Arvokkaan vanhenemisen puolesta ry:n jäsenet kutsutaan
sääntömääräiseen kevätkokoukseen, joka pidetään **perjantaina 28.4.2023**
klo 13.00 alkaen, Kalliolan Setlementin auditoriossa, Sturenkatu 11, Helsinki.
Kokouksen alussa professori emerita **Sirkka-Liisa Kivelän** puheenvuoro teemasta:
Vanhusten tarpeen mukainen hoiva on ihmisoikeus
Varsinainen kevätkokous alkaa heti alustuksen jälkeen.

ESITYSLISTA

- Kokouksen avaus, puheenjohtaja **Reijo Vuorento**
- Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin valitseminen
- Pöytäkirjan tarkastajien ja ääntenlaskijoiden valitseminen
- Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
- Esisysojiston vahvistaminen
- Tilinpäätös 2022
 - esitetään tilinpäätös (vuosikertomus, tuloslaskelma ja tase)
 - esitetään toiminnantarkastajien lausunto
 - päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta
 - päätetään vastuuvapauden myöntämisestä
- Nimitysvaliokunnan asettaminen
Sääntöjen mukaan kevätkokouksessa valitaan 3–5-jäseninen nimitysvaliokunta
valmistelemaan syyskokouksessa suoritettavia henkilövalintoja ja tekemään
ehdotus hallituksen puheenjohtajasta, hallituksen jäsenten lukumäärästä
ja jäsenistä sekä toiminnantarkastajista.
Päätetään nimitysvaliokunnan jäsenten lukumäärä
Valitaan nimitysvaliokunnan jäsenet
- Ilmoitusasiat
- Muut mahdolliset asiat
- Kokouksen päättäminen

Helsinki 17.2.2023
Suomen Senioriliike – Arvokkaan vanhenemisen puolesta ry
Hallitus

Svensk resumé

Val spelar roll – rösta!

När valet närmar sig, aktiveras media och partier. De presenterar sina lösningar i ett läge med hög grad av osäkerhet. Ense är man dock att den offentliga ekonomin bör balanseras.
I den europeiska jämförelsen ligger vi ganska bra till när det gäller resurser i nästan alla områden utom social-och hälso-tjänster. För att nå samma nivå som Sverige skulle vi omedelbart behöva ytterligare 2 miljarder euro för hälso- och sjukvård och cirka 1,5 miljarder euro för äldreomsorg.
Klyftan kommer inte att täppas till bara genom att effektivisera verksamheten. Ytterligare resurser behövs.
Detta är nödvändigt eftersom läget på fältet delvis är kaotisk. Svaga äldre människor bör ofta klara sig hemma utan tillräckligt stöd. Vårdpersonal finns inte tillräckligt, närstående- och anhörigvårdare är utmattade. Sjukhusen fylls med akutmotagningspatienter när primärvården i delar av landet inte fungerar. Vårdköer och -skulder ökar.

Den specialiserade sjukvården beskylls för de ökade kostnaderna, trots att människor i nöd ofta inte kan ta sig någon annanstans. I verkligheten klarar den baktalade specialist-sjukvården med minsta resurser i Norden - och samtidigt med nästan med bästa resultaten.
Samtidigt inleder många välfärdsområden sin verksamhet med ett underskott i förhållande till behoven. En annan utmaning är att invånarna i regioner inte längre kan påverka hur mycket de vill investera i social- och hälsovårdsverksamhet utöver de beräknade behoven. Den förståelsen har överförts till statens centralförvaltning. Kan den lösa problemen i en situation där statens finanser har ett betydande underskott och Försvarsmakten, polisen och till exempel gränsbevakningsväsendet också behöver ytterligare resurser?

Utbildningen får inte äventyras i framtiden, har partierna beslutat trots att efterfrågan på social- och hälsovårdstjänster kommer att öka betydligt medan efterfrågan på utbildnings-tjänster och småbarnspedagogik minskar. Det är nödvändigt att investera i humankapital, men detta får inte vara ett skäl till diskriminering av äldre och andra som använder mycket hälso- och sjukvård och sociala tjänster.
Seniorrörelsen står också inför utmaningar. Rörelsens regering har skisserat tre huvudteman för den kommande regeringsperioden: tjänster, försörjning och delaktighet.
Serviceresurserna måste äntligen höjas till nordisk nivå. I framtiden kommer vård och behandling behöva fler par händer än i dag- även om ny teknik tas i bruk. Det finns ett akut behov av att förbättra lönenivån och prestige inom hälso- och sjukvårdssektorn och socialtjänsten. Anhörigvårdarnas situation måste lindras genom beskattning och med flera ledigheter. Boendekostnader och personligt ansvar för mediciner, resor och tjänster bör lindras. Boendeservicen kräver diversifiering.
Beskattningen av anställda och pensionärer bör harmoniseras. Pensionärsfattigdomen måste bekämpas med ett tydligt program under den kommande regeringsperioden. Nivån av minimipensioner måste höjas.
De äldres potential, både i arbetslivet och i samhället är betydande. Seniorer är redo att delta i gemensamt arbete i föreningar och i arbetslivet för att säkerställa vår nations framgång. Lämpliga förutsättningar för detta bör äntligen skapas och onödiga hinder undanröjas.

REIJO VUORENTO
*Ordförande i Seniorrörelsen,
Helsingfors*